CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

JOHANN
WOLFGANG
GOETHE

TEATRU

EGMONT
(1787)

TRAGEDIE IN CINCI ACTE

In romaneste de
Al. Philippide

Bucuresti - 1964

EDITURA PENTRU LITERATURA UNIVERSALA

transcriere de mateicoman

PERSOANELE

MARGARETA DE PARMA, fiica lui Carol Quintul,regenta a Tarilor-de-Jos
CONTELE EGMONT, principe de Gaure
PRINCIPELE WILHELM DE ORANIA
DUCELE DE ALBA
FERDINAND, fiul natural al ducelui de Alba
MACHIAVELLI, secretarul regentei
RICHARD, secretarul lui Egmont
SILVA   in serviciul ducelui de Alba
GOMEZ
KLARCHEN, iubita lui Egmont
MAMA KLAREI
BRACKENBURG, fiu de burghez
SOEST, mamular cetateni din Bruxelles
JETTER, croitor
Un mester dulgher
Un mester sapunar

BUYCK, soldat sub comanda lui Egmont
RUYSUM, invalid, surd
VANSEN, contopist
Popor, suita, soldati din garda etc.
Scena se petrece la Bruxelles.

ACTUL INTII

Tir de arbalete

Soldati si tirgoveti cu arbaleta;
Jetter, croitor din Bruxelles, incoarda arbaleta;
Soest, mamular din Bruxelles

SOEST

Haide, trage, nu te mai codi! Pe mine tot nu ma intreci!
De trei ori drept in tinta, asta, cit lumea, n-ai sa poti.
Asa ca pe anul asta eu sint maistrul tirului.

JETTER

Maistru si imparat al tintasilor. Ce-i al dumitale e al dumitale. Sa-ti fie de bine. Pentru asta trebuie sa dai doua rinduri de bautura. Sa-ti platesti iscusinta, asa cum e si drept.

Intra Buyck, olandez, soldat sub comanda lui Egmont.

BUYCK

Jetter, cu voia dumitale, iti cumpar eu lovitura, cis-
tigul il impart si fac si cinste. Ma gazduiti de multa vreme aici si va sint dator pentru dovezile de prietenie pe care mi le-ati aratat. Daca nu nimeresc, atunci socotim ca ai tras dumneata.

SOEST

De, ar trebui sa nu primesc, fiindca de fapt ies pagubas din targul asta. Dar, in sfarsit, treaca de la mine, Buyck, hai, da-i drumul!

BUYCK
(trage)

Asa! Unu! Doi! Trei! Patru!

SOEST

De patru ori drept in tinta ? Hm! Bine, fie!

TOTI

Vivat! Traiasca imparatul tintasilor, traiasca!

BUYCK

Va multumesc, domnilor.”Maistru” mi-ar fi destul! Multumesc de cinste!

JETTER

Dumitale singur trebuie sa-ti multumesti.

(Ruysum, invalid si surd)

RUYSUM

Sa va spun eu! Trage ca si comandantul lui, ca Egmont.

BUYCK

Pe linga el, eu nu sint decat un cirpaci. El si cu flinta trage ca nimeni altul! Si nu numai asa, cind se intimpla, sau cind e in toane bune. Nu! Cum pune flinta la umar, drept in tinta nimereste! De invatat, eu de la dinsul am invatat. Ar fi si rusine sa fii ostasul lui si sa nu inveti nimic de la el! Dar sa nu uit, domnilor! Un imparat isi hraneste supusii. Asadar pe socoteala imparatului! S-aduca vin!

JETTER

Noi asa ne-am inteles, ca fiecare...

BUYCK

Eu sint strain si nu tin seama de legile si datinile dom-
niilor-voastre.

JETTER

Pai esti mai rau decat spaniolul 1! Ei, pina acum, de
voie, de nevoie, ni le-au lasat neatinse.

RUYSUM

Cum ?

SOEST

(tare)

Vrea sa ne cinsteasca. Nu se invoieste ca noi sa platim
in tovarasie, iar el, imparatul, sa plateasca numai de doua
ori.

RUYSUM

Lasati-l sa faca asa cum stie! Nu pagubiti nimic. Asa
e si comandantul lui, mina larga, marinimos.

(Se aduce vin.)

TOTI

In sanatatea majestatii-sale!

JETTER

(Catre Buyck)

Bineinteles a majestatii-tale.

BUYCK

Daca vreti numaidecit asa, atunci va multumesc din toata inima!

1 E vorba de regele Filip

SOEST

Asa-i! Fiindca un om din Tarile-de-Jos nu inchina cu draga inima in cinstea majestatii spaniole!

RUYSUM

Cum ai spus ?

SOEST

(tare)

Filip al doilea, regele Spaniei!

RUYSUM

Prea-milostivul nostru rege si stapin! Sa-i dea Dumnezeu viata lunga!

SOEST

Dar nu-ti era mai drag tata-sau, Carol al cincilea ?

RUYSUM

Dumnezeu sa-l ierte! Acela era un domn! Tot pamintul il ocrotea cu mina lui si era prietenos cu oamenii, si cind te intilnea, iti dadea ziua buna, de parca ar fi fost un vecin; si daca te sfiai de dinsul, stia sa te ia cu binisorul. Ce sa va spun ? Mergea pe jos ori calare, cum se intimpla, fara multi insotitori. Toti am plins cind l-a pus pe fiu-sau stapin aici. Acesta e altfel, e mai mindru.

JETTER

Cind a fost pe aici, nu s-a aratat decit in haine de parada si intotdeauna cu mare alai. Spune lumea ca e scump la vorba.

SOEST

Nu-i un domnitor pentru noi, astia, din Tarile-de-Jos. Domnitorii nostri trebuie sa fie voiosi si liberi ca si noi, Sa traiasca in pace si sa lase si pe altii sa traiasca. Oricit am fi noi de blajini, dar nu vrem sa fim nici dispretuiti, nici asupriti.

JETTER

Eu cred ca regele ar fi un domnitor mai bun daca ar avea niste sfatuitori mai vrednici.

SOEST

Nu, nu! Nu ne are la inima, nu tine cu poporul, nu ne iubeste; cum am putea noi sa-l iubim? La contele Egmont de ce tine toata lumea? De ce l-am purta cu totii, bucurosi, pe brate? Pentru ca simtim ca el vrea binele nostru; pentru ca in ochii lui vedem voiosie, viata libera, cuget curat; pentru ca el imparte tot ce are cu cei nevoiasi si chiar cu cei care n-au nevoie. Traiasca contele Egmont! Buyck, dumneata trebuie sa inchini cel dintii.Inchina in sanatatea comandantului dumitale!

BUYCK

Din toata inima! Traiasca contele Egmont!

RUYSUM

Invingatorul de la Saint-Quientin1!

BUYCK

Eroul de la Gravelingen2!

TOTI

Traiasca!

RUYSUM

La Saint-Quientin a fost lupta mea cea din urma.De-a-
bia mai puteam merge, de-abia mai puteam duce pusca
grea. Dar tot le-am mai tras una francezilor; e drept ca
si eu m-am pricopsit, de ramas bun, cu un glont in piciorul
drept.

1 Localitate din nordul Frantei, aproape de granita belgiana.
In 1557 a
fost asediata de o armata spaniola condusa de ducele
Filibert de Savoia.Contele
Egmont a participat la batalie.
2 Localitate din nordul Frantei situata pe malul Canalului
Minecii, aproape
de granita belgiana, loc al unei celebre batalii intre spanioli si
flamanzi.

BUYCK

La Gravelingen, prieteni, acolo sa fi vazut! Izbznda a
fost numai a noastra. Ce mai pradau si dadeau foc prin
Flandra ciinii de frantuji! Dar si noi i-am potcovit bine.
Ostasii lor batrini si incercati au tinut ei piept multa vreme,
dar noi i-am incoltit, si i-am impuscat, si i-am taiat pina
cind au inceput sa le clantane dintii, si si-au stricat rindu-
rile. Lui Egmont i-au impuscat calul de sub el. Multa
vreme ne-am tot hartuit asa, cind inainte, cind inapoi,

om cu om, cal cu cal, pilc cu pilc, pe cimpia de nisip de la marginea marii.O data, numai ce ne pomenim, ca din cer, dinspre gura fluviului, bum, bum, cu niste tunuri care incep sa bata in frantuji. Erau englezii care, condusi de amiralul Malin, treceau intamplator pe acolo venind de la Dunkerque. Prea mult nu ne-au ajutat. Nu puteau veni spre noi decit numai in corabiile cele mai mici si nu destul de aproape; ba mai nimereau chiar si in noi... Dar tot a fost bine. I-au sfarimat pe francezi si noua ne-au dat curaj. Si dupa aceea, tine-te! A fost mare vinzoleala. I-am rapus pe toti! Pe toti i-am zvirlit in apa! Cum gustau din apa, se si inecau baietii. Si noi, olandezii, dupa ei! Noi, care sintem vietuitoare si de apa si de uscat, ne simteam in apa ca broastele. Si ii loveam in apa pe dusmani, ii impuscam ca pe rate. Pe cei care au scapat i-au doborit tarancele cu sape si greble. Asa ca regele francez a fost nevoit sa intinda labuta si sa faca pace. Si sa stiti ca pacea o aveti datorita noua, datorita marelui Egmont.

TOTI

Traiasca Egmont! Traiasca marele Egmont! Traiasca!

JETTER

Bine ar fi fost daca ni l-ar fi pus pe el regent in locul Margaretei de Parma!

SOEST

Ei, nu asa! Ce-i drept e drept! Sa n-o vorbim de rau pe Margareta. Acum e rindul meu. Eu zic sa traiasca doamna
noastra.

TOTI

Traiasca!

SOEST

E o femeie tare cumsecade! Traiasca regenta!

JETTER

Da, e o femeie inteleapta si cu masura in toate; numai daca n-ar tine asa de mult cu popii! E si din pricina ei c-avem acum alti paisprezece episcopi in tara. Ce mai trebuiau si astia ? Asta numai ca sa impinga pe straini in slujbele cele mai bune, unde inainte erau alesi numai preoti din parohiile noastre. Si vor sa ne faca sa credem ca asta e numai de dragul religiei. Vorba sa fie! Trei episcopi ne erau destul: lucrurile mergeau foarte bine si cinstit. Dar acum fiecare dintre ei vrea sa se afle in treaba, si din pricina asta toata vremea sint numai certuri si incaierari.
E o treaba care, cu cit vrei s-o limpezesti, cu atit se turbura mai tare.

(Beau.)

SOEST

Asa a vrut regele. Ea nu poate face nimic impotriva.

JETTER

Acum, cica nu trebuie sa mai cintam psalmii cei noi. Si sint foarte bine potriviti in stihuri si au niste melodii care iti inalta sufletul. Psalmii nu-i voie sa-i cintam, dar cintece deochiate, cite vrei! Si de ce, ma rog? Pentru ca in psalmi, zic ei, ar fi nu stiu ce erezii, Dumnezeu mai stie ce. I-am cintat doar si eu! E acum ceva nou, dar sa va spun drept, nu le-am gasit nici un cusur.

BUYCK

Chiar era sa va intreb. In provincia noastra, noi cintam ce vrem. Asta din pricina ca la noi guvernator e contele Egmont. El nu se uita la asa ceva. In Gand, Ypres, in toata Flandra, fiecare cinta psalmii cei noi fara sa-l opreasca

nimeni. (tare) Ce poate fi mai nevinovat decit un cintec religios? Nu-i asa,mosule?

RUYSUM

Da, bineinteles! Doar asta-i pentru slava lui Dumnezeu, pentru inaltarea sufletului.

JETTER

Ei spun, insa, ca nu-s asa cum trebuie, dupa tipicul lor adica. Si cum e, cum nu e, totdeauna-i lucru cu primejdie; de aceea mai bine te lipsesti. Slujitorii Inchizitiei se furiseaza in toate partile si trag cu urechea. Multi oameni de treaba s-au nenorocit. Constringerea constiintei, asta mai lipsea! Daca nu pot sa fac ce vreau, macar sa ma lase sa gindesc si sa cint ce-mi place.

SOEST

Inchizitia nu prinde la noi. Noi nu sintem facuti ca spaniolii, sa ne lasam cugetul tiranizat. Si nobilii nostri ar trebui sa se gindeasca din vreme sa-i mai taie din aripi Inchizitiei.

JETTER

E rau, frate! Daca li se nazare dumnealor sa dea buzna peste mine , in casa , si eu stau la lucrul meu si cint incetisor vreun psalm frantuzesc, fara sa ma gindesc nici la bine, nici la rau, il cint asa, fiindca mi-a venit pe buze, atunci s-a zis cu mine! Sint eretic si sint bagat la inchisoare. Sau daca umblu prin tirg si ma opresc si eu unde vad mai multi oameni care s-au adunat sa asculte pe vreun predicator dintre aceia noi, care au venit de curind din Tara Nemteasca, pe loc mi se spune ca-s razvratit, si iata-ma in primejdie sa mi se taie capul. Ati auzit si voi cumva predicind pe vreunul?

SOEST

Inimosi oameni! Zilele trecute am auzit pe unul, afara, la cimp; il ascultau citeva mii de oameni. Hei, suna altfel decit sforaiala latineasca ce ne-o baga pe git alde ai

nostri de pe amvon. Acela vorbea pe sleau, pe intelesul tuturor, spunea ca pina acum am fost dusi de nas, tinuti intr-adins in stare de prostie si supunere si ne arata cum am putea noi dobindi lumina mai multa. Si toate acestea le dovedea cu Biblia.

JETTER

Da, da, trebuie sa fie ceva aici. Asta am tot spus si eu intr-una, si mult m-am mai batut cu gindurile.

BUYCK

Toata lumea alearga la dinsii.

SOEST

Cred si eu, daca-i vorba sa aduca ceva nou si bun!

JETTER

Ei, si ce strica? Sa fie lasat fiecare sa predice in felul lui!

BUYCK

Haide, domnilor! Tot stind de vorba, ati uitat de vin
si de Wilhelm de Orania.

JETTER

Asa-i, pe acesta nu trebuie sa-l uitam! El ne este chiar
ca un meterez: e destul sa te gindesti la dinsul, si-ti dai
seama indata ca te poti adaposti dupa el asa de bine, incit
nici dracul nu te mai poate ajunge. Traiasca Wilhelm de
Orania!

TOTI

Traiasca! Traiasca!

SOEST

Hai, mosule, inchina si tu!

RUYSUM

In sanatatea soldatilor vechi! A tuturor soldatilor.
Traiasca razboiul!

BUYCK

Bravo, mosule! A tuturor soldatilor! Traiasca razboiul!

JETTER

Razboi si iar razboi! Va dati voi seama ce strigati? Fireste, voua, soldati de meserie, vi-i usor sa vorbiti. Dar pentru alde noi, nici nu va pot spune cit de nenorociti ne simtim. Toata vremea sa auzi cum bate toba si sa nu mai auzi decit cum a inaintat o trupa intr-un loc, alta in alt loc, cum au trecut peste un deal si s-au oprit la o moara, pe urma citi au cazut intr-o parte si citi in cealalta, si cum s-au batut, si pe urma unul a cistigat si altul a pierdut, dar fara sa pricepi vreodata ce anume a pierdut unul si ce a cistigat celalalt. Mai auzi pe urma cum a fost cucerit cutare oras, cum au fost omoriti locuitori si ce-au patit bietele femei si bietii copii nevinovati. Si toata vremea stai cu frica-n sin si te gindesti: "Au sa vie si pe aici si avem sa patim si noi la fel".

SOEST

De asta-i bine ca un tirgovet sa invete sa minuiasca armele.

JETTER

Da, sa-nvete cel care are nevasta si copii! Si, totusi, mai bine s-aud vorbindu-se de soldati decit sa-i vad.

BUYCK

Ar trebui sa ma supar de o vorba ca asta.

JETTER

Dar nu-i vorba de dumneata, ca dumneata esti de-al nostru. Dar cind am scapat de garnizoanele spaniole, uf!

Atunci stiu ca am rasuflat.

SOEST

Te cred! Pe tine mai ales te inghesuisera rau de tot.

JETTER

Ce? Ce vrei sa spui?

SOEST

Se incartiruisera zdravan la tine!

JETTER

Mai taca-ti gura!

SOEST

Il dadusera afara din bucatarie, din camara, din casa...
din pat.

(Toti rid.)

JETTER

Esti un zevzec.

BUYCK

Pace, domnilor! Tocmai un soldat trebuie sa va indemne la pace? Haide, daca de noi nici nu vreti sa auziti, atunci ciocniti paharele pentru voi, tirgovetii pasnici!

JETTER

Asta, da, cu placere! Pentru liniste si pace-n tara!

SOEST

Ordine si libertate!

BUYCK

Bun! Asta ne place si noua!

(Ciocnesc cu totii si repeta voiosi cuvintele, dar in asa fel incit fiecare spune alt cuvint. Batrinul asculta si pe urma striga si el cu ceilalti.)

TOTI

Liniste si pace! Ordine si libertate!

Palatul regentei

Margareta de Parma, in haine de vinatoare;
curteni; paji; slujitori

REGENTA

Opriti vinatoarea.Astazi nu ies.Spuneti-i lui Machia-
velli sa vina la mine. (Pleaca toti .) Cind ma gindesc la
intimplarile acestea cumplite, nu mai am liniste. Nimic
nu ma mai poate bucura, nimic nu ma mai inveseleste.
Mereu am in fata ochilor aceste imagini si aceste griji.
Acuma regele va spune ca toate acestea sint roadele
bunatatii
si ale ingaduintei mele. Si, totusi, cugetul meu imi spune,
in orice clipa, ca am facut tot ce se putea face mai nimerit
si mai bine. Trebuia oare sa atit si sa raspindesc aceste
flacari cu furtuna miniei? Nadajduiam ca le voi ingradi,
ca le voi inabusi.Ceea ce imi spun mie insami si ceea ce
stiu foarte bine ma dezvinovateste fata de mine insami;
dar ce va spune fratele meu? Pentru ca nu se poate tagadui:
indrazneala predicatorilor straini a sporit zi cu zi. Au pin-
garit locasurile noastre sfinte, au zdruncinat cugetul amor-
tit al gloatei si au zapacit capetele oamenilor. Printre
razvratiti s-au strecurat spirite necurate si s-au intimplat
fapte cumplite, care te infioara cind te gindesti la ele si
despre care trebuie sa dau de stire la curte, repede si ama-
nuntit; repede si amanuntit, pentru ca sa nu mi-o ia inainte
zvonul public si pentru ca regele sa nu-si inchipuie ca as
vrea sa-i tainuiesc ceva. Nu vad nici un mijloc, nici aspru,
nici blind, prin care s-ar putea opri raul. O, ce sintem
noi, cei mari, pe valurile omenirii! Ne inchipuim ca le

stapinim, si ele ne poarta in sus si in jos, incoace si incolo.

(Intra Machiavelli.)

REGENTA

Scrisorile catre rege sint gata?

MACHIAVELLI

Peste un ceas veti putea sa le iscaliti.

REGENTA

Ai facut o dare de seama destul de amanuntita?

MACHIAVELLI

Amanuntita si dezvoltata, asa cum ii place regelui. Am povestit cum furia iconoclasta s-a aratat mai intii la Saint-Omer; cum o multime turbata cu ciomege, topoare, ciocane, scari si fringhii, insotita de citiva oameni inarmati,

navaleste mai intii asupra bisericilor, paracliselor si minas-
tirilor, alunga pe credinciosi, sparge portile incuiate, ras-
toarna tot, darima altarele, sfarima statuile sfintilor, strica
toate tablourile si calca in picioare, sfisie si zdrobeste
tot ce e sfint si consacrat; cum, in drumul ei, multimea
sporeste. Locuitorii din Ypres ii deschid portile. Cum prada
catedrala cu o nemaipomenita repeziciune si dau foc biblio-
tecii episcopale. Cum o multime de oameni apucati de
aceeasi nebunie se indreapta catre Menin, Comines,
Verwich,
Lille, nu intimpina nicaieri rezistenta si astfel, intr-o
clipa, cumplita conspiratie se intinde aproape in toata
Flandra.

REGENTA

O, ce durere ma cuprinde iarasi cind te aud repetind
toate acestea! Si pe linga asta, mi-e teama ca raul se va
face tot mai mare si mai mare. Spune, tu ce crezi, Machia-
velli?

MACHIAVELLI

Sa ma ierte alteta-voastra, dar gindurile mele seamana
mult cu niste idei fixe.Si daca ati fost intotdeauna mul-
tumita de serviciile mele, in schimb rareori ati binevoit
sa-mi urmati sfatul. De multe ori imi spuneati in gluma:
“Vezi prea departe, Machiavelli! Ar trebui sa fii istoric...
Omul de actiune trebuie sa se gindeasca la un viitor mai
apropiat”. Si, totusi, n-am spus eu mai dinainte tot ce se
va intimpla? N-am prevazut eu oare totul?

REGENTA

Si eu prevad multe fara sa pot schimba ceva.

MACHIAVELLI

Ca sa spun parerea mea pe scurt: nu inabusiti doctrina cea noua. Lasati-o sa traiasca, despartiti-o de drept-credinciosi, dati-o bisericii, integrati-o in ordinea cetateneasca, ingraditi-o. Si in acest chip ati potolit dintr-o data pe razvratiti. Orice alte mijloace sint zadarnice si nu faceti decit sa distrugeti tara.

REGENTA

Dar ai uitat cu cita scirba a respins fratele meu chiar numai intrebarea daca noua doctrina poate fi tolerata? Doar stii ca in fiecare scrisoare el ma indeamna sa apar credinta cea adevarata. Si ca nu vrea ca linistea si unitatea sa se faca in dauna religiei! Nu tine el in provincii spioni, pe care noi nu-i cunoastem, pentru ca sa afle cine inclina spre noua doctrina? Nu ne-a aratat el, oare, spre mirarea noastra, pe cutare si pe cutare, care, chiar in preajma noastra fiind, s-a facut vinovat in ascuns de erezie? N-a poruncit el asprime si strasnicie? Si eu sa fiu blinda? Sa-i propun sa fie ingaduitor si tolerant? Daca as face asta, nu mi-as pierde oare toata increderea lui?

MACHIAVELLI

Da, stiu. Regele ordona si va face cunoscute intentiile sale. Trebuie sa restabiliti linistea si pacea prin mij-loace care vor indirji si mai mult cugetele si vor stirni in chip inevitabil razboiul pretutindeni. Ginditi-va ce faceti. Marii negustori s-au molipsit, nobilimea, poporul, soldatii, de asemenea. De ce sa staruim intr-o anumita parere, cind imprejurul nostru se schimba toate? Ar trebui ca un duh bun sa-l lamureasca pe regele Filip ca e mai frumos pentru un rege sa domneasca peste niste cetateni cu credinte deo-sebite decit sa-i nimiceasca pe toti deopotriva.

REGENTA

Sa nu mai aud asemenea vorbe. Stiu si eu ca politica arareori poate sa pastreze credinta si fidelitatea si ca ea alunga din inimile noastre sinceritatea, marinimia, tole-ranta. In treburile lumesti, acest lucru e din nefericire foarte adevarat. Trebuie oare sa ne purtam si cu Dumnezeu

asa cum ne purtam intre noi? Sa fim nepasatori fata de doctrina noastra cea incercata, pentru care atitia oameni si-au jertfit viata? S-o parasim pentru niste inovatii venetice, care n-au nici un temei si se contrazic pe ele insele?

MACHIAVELLI

Va rog, nu mi-o luati in nume de rau.

REGENTA

Te cunosc si stiu ca esti cinstit si mai stiu ca cineva poate fi cinstit si intelept, cu toate ca n-a apucat pe drumul cel mai bun pentru mintuirea sufletului sau. Mai sint si altii, Machiavelli, oameni pe care-i pretuiesc, dar trebuie sa-i dojenesc.

MACHIAVELLI

La cine va ginditi?

REGENTA

Trebuie sa marturisesc ca si Egmont m-a necajit astazi foarte mult.

MACHIAVELLI

Cu ce anume?

REGENTA

Ca de obicei, cu nepasarea si usurinta lui.Am primit groaznica veste tocmai cind ieseam de la biserica, insotita de el si de multi altii. Nu mi-am ascuns durerea, m-am tinguit cu glas tare si am spus, intorcindu-ma catre dinsul: “Uite ce se intimpla in provincia dumitale! Cum poti oare, conte, sa rabzi asa ceva, dumneata, in care regele si-a pus toata nadejdea?”

MACHIAVELLI

Si ce a raspuns?

REGENTA

Ca si cind n-ar fi fost nimic, ca si cum ar fi fost un lucru fara insemnatate, mi-a spus: “ Daca locuitorii Tarilor-de-Jos ar fi mai linistiti, in ceea ce priveste constitutia lor, atunci toate celelalte s-ar aranja mai usor”.

MACHIAVELLI

Poate n-a vorbit cuminte si blind, dar a spus adevarul. Cum se poate naste increderea si cum poate ea sa dainuiasca atunci cind oamenii acestei tari vad ca e vorba mai mult de averea lor decit de mintuirea sufletelor? Ce-au facut episcopii cei noi, au mintuit suflete, ori au infulecat venituri grase? Si pe linga asta, cei mai multi dintre ei sint straini. Toate posturile de guvernator sint inca ocupate de olandezi, dar spaniolii nu dau, oare, foarte limpede a intelege ca simt o dorinta mare, o dorinta de neinvins sa puna mina pe aceste posturi? Nu prefera, oare, un popor sa fie guvernat dupa firea lui, de oameni de ai lui, decit de niste straini care cauta sa dobindeasca averi in tara, in dauna celorlalti, care aduc o unitate de masura straina si domnesc nepasatori si neprietenosi?

REGENTA

Te dai si tu de partea adversarilor.

MACHIAVELLI

Cu inima, hotarit, nu. Si as vrea sa pot fi cu mintea
pe de-a-ntregul de partea noastra.

REGENTA

Daca ar fi cum zici tu, atunci ar fi nevoie sa abdic de
la regenta in favoarea lor. Egmont si Wilhelm de Orania
trageau odinioara nadejdea sa ocupe ei functia aceasta.
Pe atunci erau adversari; acum s-au aliat impotriva mea
si au ajuns prieteni, prieteni nedespartiti.

MACHIAVELLI

O pereche primejdioasa.

REGENTA

Ca sa-ti spun sincer: ma tem de Orania si ma tem sa
nu i se intimple ceva lui Egmont. Orania nu planuieste
nimic bun, gindurile lui merg departe, e un om ascuns,

pare ca se invoieste cu orice, nu se impotriveste niciodata, insa, cu cel mai adinc respect si cu cea mai mare prudenta, face ce-i place.

MACHIAVELLI

Egmont, tocmai dimpotriva, merge cu pasi siguri, ca si cind toata lumea ar fi a lui.

REGENTA

Isi poarta atit de sus capul, ca si cum mina majestatii-sale n-ar pluti asupra lui.

MACHIAVELLI

Ochii poporului sint indreptati catre dinsul, si inimile sint cu el.

REGENTA

Niciodata nu s-a sinchisit de ce spune lumea, ca si cum nimeni n-ar avea dreptul sa-i ceara socoteala. Poarta si acum numele de Egmont, ii place sa fie numit contele Egmont, ca si cum n-ar vrea sa uite ca stramosii lui au fost stapinii tinutului Geldern. De ce nu-si spune print de Gaure, asa cum are dreptul? De ce face asta? Vrea sa puna iar in valoare niste drepturi stinse?

MACHIAVELLI

Eu cred ca e un slujitor credincios al regelui.

REGENTA

Daca ar vrea, cite servicii n-ar putea aduce el stapinirii!
Pe cind asa, ne-a facut suparari mari, fara ca prin asta
sa-si aduca lui vreun folos. Petrecerile si ospetele lui i-au

legat si i-au strins pe nobili intre ei mai bine decit cele
mai primejdioase intruniri secrete. Din urarile pe care le-a
rostit pe la petreceri, oaspetii au sorbit un entuziasm ame-
titor, care nu se va mai stinge niciodata. De cite ori nu
pune el in miscare cugetul poporului prin glumele lui!
Ce s-au mai mirat oamenii cind au vazut livrelele cele noi
si insignele neghioabe ale slujitorilor lui!

MACHIAVELLI

Sint convins ca n-au fost facute intr-adins.

REGENTA

Destul de prost si asa. Cum am spus: noua ne face rau
si lui nu-si aduce nici un folos. Ia in gluma lucrurile se-
rioase; si noi, ca sa nu parem ca stam degeaba si ca nu
luam nimic in seama, trebuie sa luam in serios glumele.
Asa, un lucru il stirneste pe celalalt, si ceea ce cauti sa
eviti, tocmai aceea se intimpla. Egmont e mai primejdios
decit conducatorul unei conspiratii. Si nu cred ca ma insel
daca spun ca la curte se stie tot ce face. Trebuie sa

recunosc
ca si pe mine foarte des ma necajeste foarte mult.

MACHIAVELLI

Eu cred ca tot ce face Egmont, face dupa cum ii porun-
ceste constiinta.

REGENTA

Constiinta lui are o oglinda binevoitoare.Purtarea lui
adeseori jigneste. Uneori pare sa traiasca cu deplina
convingere ca el e stapin si ca numai din amabilitate nu ne
da sa intelegem aceasta si nu ne alunga din tara; de altfel,
lucrurile se vor lamuri de la sine.

MACHIAVELLI

Va rog sa nu socotiti prea primejdioasa sinceritatea lui
si firea lui fericita, care priveste cu usurinta orice lucru
important. Cu asta-i faceti numai rau, si va faceti rau si
dumneavoastra.

REGENTA

Nu socotesc nimic. Vorbesc numai despre urmarile ine-
vitabile. Eu il cunosc pe Egmont. Nobletea lui olandeza
si Ordinul “Linii de Aur” de pe piept ii intaresc increderea
si indrazneala. Si una si alta il pot apara de o suparare
brusca a regelui. Cerceteaza mai bine lucrurile, si vei vedea
ca numai el e vinovat de toate nenorocirile care s-au abatut
asupra Flandrei. La inceput, numai i-a trecut cu vederea
pe predicatori, nu s-a sinchisit prea mult de dinsii si poate
chiar s-a bucurat vazind ca ne dau de furca. Lasa-ma:
trebuie sa spun acum tot ce-mi sta pe inima, si nu vreau
sa-mi gresesc tinta. Eu stiu unde-l pot atinge. Fiindca si
el poate fi atins.

MACHIAVELLI

Ati convocat consiliul? Vine si Orania?

REGENTA

Am trimis dupa el la Anvers. Voi arunca asupra lor
greutatea raspunderii. Vor trebui sa se impotriveasca,
impreuna cu mine, in chip serios, nenorocirii, sau, daca nu,
sa se declare si ei rebeli. Du-te si pregateste scrisorile si
adu-le sa le iscalesc. Pe urma trimite in toata graba la
Madrid pe incercatul Vasca. E neostenit si credincios. Tre-
buie ca fratele meu sa afle vestea intii de la el, si nu tre-
buie ca zvonurile sa ajunga inaintea lui. Vreau sa vorbesc
cu dinsul inainte de plecare.

MACHIAVELLI

Poruncile domniei-voastre vor fi indeplinite repede si
intocmai.

O odaie

Klarchen, mama Klarei, Brackenburg

KLARCHEN

Nu vrei sa-mi tii sculul, Brackenburg?

BRACKENBURG

Te rog, nu-mi cere asta, Klarchen!

KLARCHEN

Dar ce ai iarasi? De ce nu vrei sa-mi faci acest mic serviciu?

BRACKENBURG

Ma legi cu firul de ata atit de tare, incit nu poti sa-ti ocolesc privirea.

KLARCHEN

Fleacuri! Hai si tine aici.

MAMA

(impleteste in jilt)

Cintati ceva! Brackenburg te acompaniaza foarte frumos. Altadata erati mai veseli si intotdeauna spuneati lucruri care ma faceau sa rid.

BRACKENBURG

Altadata.

KLARCHEN

Sa cintam!

BRACKENBURG

Cum vrei.

KLARCHEN

Dar vioi si cu inima. E un cintec soldatesc bucata care-mi place mie.

(Cinta cu Brackenburg, depanind ata)

Auzi! bate toba
Si goarna rasuna!

Iubitul meu oastea
La lupta-si aduna:
Cu lancea s-arunca.
Da oastei porunca.
Tot singele-mi fierbe.
Si inima-mi bate!
De ce n-am eu flinta
Si platosa-n spate?

Cu el m-as tot duce
Pe cimpuri afara,
Mergind pretutindeni
Cu dinsul prin tara.
Fara sovaire
Pe dusmani sa-i bat!
O, ce fericire
E sa fii barbat!

(In timpul cintecului, Brackenburg s-a uitat de citeva ori la Klarchen. Catre sfirsit, vocea i se opreste in git, ii dau lacrimile, lasa sculul din miini si se duce la fereastra. Klarchen ispraveste singura cintecul. Mama ii face semn, suparata putin. Klarchen se ridica, face citiva pasi dupa dinsul, apoi, nehotarita, se intoarce si se asaza pe scaun.)

MAMA

Ce e pe strada, Brackenburg? Aud niste tropote.

BRACKENBURG

E garda regentei.

KLARCHEN

La vremea asta? Ce sa fie oare? (Se scoala si se duce la fereastra, linga Brackenburg.) Nu e garda obisnuita. Sint mult mai multi! Aproape toate cetele. O, Brackenburg, du-te si vezi ce este! Trebuie sa fie ceva deosebit! Du-te, draga Brackenburg, fa-mi placerea!

BRACKENBURG

Ma duc. Vin indata!
(In drum spre usaii intinde mina. Ea ii da mina.)

MAMA

Iar il alungi.

KLARCHEN

Sint curioasa. Si pe urma, sa nu te superi, dar imi face rau cind il vad. Nu stiu niciodata cum sa ma port cu dinsul. Sint nedreapta si ma doare inima cind il vad ca simte atit de adinc... Dar ce pot sa fac?

MAMA

E un baiat atit de cumsecade!

KLARCHEN

Dar nici nu-l pot lasa asa. Trebuie sa ma port prieteneste cu dinsul. Mina mi se stringe citeodata fara sa vreau cind mina lui mi-o cuprinde cu atita dragoste. Ma mustru pe mine insami si imi spun ca-l amagesc, ca umbresc in inima lui o speranta zadarnica. Sint foarte necajita. Nu-l amagesc. Nu vreau sa-l fac sa aiba vreo speranta si totodata nu pot sa-l fac sa deznadajduiasca.

MAMA

Asta nu e bine.

KLARCHEN

Mi-a fost drag, si chiar acum ii vreau tot binele. M-as fi maritat cu dinsul, dar nu cred ca am fost vreodata indragostita de el.

MAMA

Sa stii ca ai fi fericita cu dinsul.

KLARCHEN

Da. As fi la adapost si as duce o viata linistita.

MAMA

Si acum ai pierdut totul din vina ta.

KLARCHEN

Ma aflu intr-o stare ciudata. Cind ma gindesc cum s-au intimplat lucrurile, imi dau seama foarte bine, si totusi nu-mi dau seama de loc. Si pe urma e destul sa-l vad pe Egmont, si inteleg toate, ma simt chiar in stare sa inteleg mult mai mult! Ce om! Cind toate provinciile il adora, sa nu fiu eu fericita alaturi de dinsul?

MAMA

Da, dar ce are sa fie mai tirziu?

KLARCHEN

Ah, eu nu intreb decit daca ma iubeste. Dar este asta, oare, o intrebare?

MAMA

Cu copiii ai numai griji. Ce are sa iasa din asta? Numai griji si necazuri! Nu se sfirseste bine! Te-ai nenoroci, si m-ai nenoroci si pe mine!

KLARCHEN

(domol)

La inceput tu singura m-ai lasat.

MAMA

Din nefericire, am fost prea buna. Intotdeauna sint prea buna.

KLARCHEN

Cind Egmont trecea calare pe strada si eu alergam la fereastra, ma dojeneai oare? Nu te duceai si dumneata la fereastra? Cind se uita in sus, cind zimbea, dadea din cap si ma saluta,nu-ti placea si dumitale? Nu te simteai si dumneata onorata prin fiica dumitale?

MAMA

Da, da, tot eu sint de vina!

KLARCHEN

(miscata)

Cind a inceput sa treaca mai des pe strada noastra si

cind am simtit ca isi facea drum pe aici numai de dragul meu, n-ai observat asta chiar dumneata singura cu tainica bucurie? M-ai strigat vreodata cind stateam la geam si-l asteptam?

MAMA

De unde sa stiu ca lucrurile aveau s-ajunga asa de departe?

KLARCHEN

(cu voce sugrumata, tinindu-si lacrimile)

Si cind intr-o seara a venit pe neasteptate la noi, invaluit in mantie, cine s-a grabit sa-l primeasca, in timp ce eu, uluita, sedeam ca tintuita pe scaun?

MAMA

Cum puteam eu sa ma tem ca dragostea asta nenorocita are s-o zapaceasca pe Klarchen a mea cea atit de cuminte!...
Si acum trebuie sa indur ca fiica mea...

KLARCHEN

(izbucnind in lacrimi)

Mama! Ce vrei cu mine? Ce placere ai sa ma necajesti?

MAMA

(plingind)

Nu mai plinge! Ma doare si mai mult cind te vad mih-
nita! Nu-i destul necaz pe capul meu ca singura mea fiica
e o destrabalata?

KLARCHEN

(ridicindu-se, rece)

Destrabalata! Iubita lui Egmont, destrabalata? Ce
printesa n-ar invidia pe biata Klarchen pentru locul pe
care il are in inima lui? O, mama, mama, dumneata nu
vorbeai asa altadata! Fii buna, mama draga! Ce gindeste
lumea, ce soptesc vecinele... nu-mi pasa! Odaia asta, ca-
suta asta e un rai de cind traieste-n ea dragostea lui
Egmont.

MAMA

E drept ca nu poti sa nu-l iubesti! E atit de prietenos
si atit de deschis la suflet, atit de curat la inima!

KLARCHEN

Nimic nu-i prefacut in el! Si vezi tu, mama, el este
in acelasi timp marele Egmont. Si, totusi, cind vine la
mine, cit e de bun si de blind! Cauta numai sa-si ascunda
rangul si vitejia, si cu mine vrea sa fie numai om, numai
prieten, numai indragostit.

MAMA

Astazi vine?

KLARCHEN

Dar n-ai vazut cum toata vremea ma duc la fereastra? N-ai bagat de seama cum trag cu urechea cind aud vreun zgomot la usa? Desi stiu ca nu vine pina nu se inopteaza, de dimineata de cind ma scol imi tot inchipui ca acum soseste. O, cum as vrea sa fiu baiat si sa merg mereu cu dinsul, la curte si in toate partile! Sa-i port steagul in batalii!...

MAMA

Tu intotdeauna ai fost o zvapaiata! De mica copila, ori faceai nebunii, ori cadeai pe ginduri. Nu te imbraci mai frumos?

KLARCHEN

Da, poate, daca ma plictisesc. Ieri au trecut pe aici citiva oameni de ai lui si cintau cintece in cinstea lui sau, in sfirsit, in cintecele pe care le cintau era vorba de dinsul! Ce mai era, n-am inteles. Inima-mi batea sa se sparga. I-as fi chemat incoace daca nu mi-ar fi fost rusine.

MAMA

Baga de seama! Firea ta aprinsa strica iar toate. Prea

lasi sa se vada ce-i in sufletul tau! Ca daunazi, la varu-tau, cind ai gasit gravura si ai citit ce era scris dedesubt si ai strigat deodata: “Contele Egmont!” M-am inrosit toata!

KLARCHEN

Dar cum sa nu strig? Era batalia de la Gravelingen. Vad pe gravura sus litera C. Caut dedesubt sa vad ce e la C si gasesc: “Contele Egmont, caruia i-a fost ucis calul sub el”. M-au trecut fiorii. Dar mi-a venit sa rid cind l-am vazut pe contele Egmont zugravit in lemn, inalt cit turnul din Gravelingen, si linga el, corabiile engleze. Cind ma gindesc citeodata cum imi inchipuiam eu o batalie, cum mi-l zugraveam eu in minte pe contele Egmont si pe toti contii si printii...si ce simt acum!

(intra Brackenburg.)

KLARCHEN

Ei, ce-i?

BRACKENBURG

Nu se stie nimic lamurit, se zice ca in Flandra a fost din nou o rascoala.Regenta se teme sa nu se intinda ras-coala si aici. Palatul e plin de armata. Multi tirgoveti stau la portile orasului, multimea zumzaie pe uliti...Ma duc fuga numai sa vad ce face tata.

(Vrea sa plece.)

KLARCHEN

Vii miine? Vreau sa-mi schimb rochia. Vine varu-meu

si sint imbracata ca vai de lume. Da-mi o mina de ajutor, mama... Ia cartea, Brackenburg, si mai adu-mi si miine o poveste la fel.

MAMA

Cu bine.

BRACKENBURG

(intinzind mina)

Da-mi mina!

KLARCHEN

(nu i-o intinde)

Cind ai sa te intorci.

(Mama si fata ies.)

BRACKENBURG

(singur)

Imi pusesem in gind sa plec, si acum, cind vad ca ea nu-mi spune nimic si ma lasa sa plec, imi vine sa turbez!

Nefericit ce esti! Nici soarta tarii tale nu te misca? Nici zarva care se inteteste? Si ti-e totuna daca sint compatriotii tai sau spaniolii, cine domneste si cine are dreptatea de partea lui? Eram altfel cind eram la scoala! Cind mi se dadea o tema: “Cuvantarea lui Brutus pentru libertate, ca exercitiu de retorica”, eu, Fritz eram cel dintii, si magistrul spunea: “Ar trebui mai multa ordine in expunere, prea le arunci toate claie peste gramada”. Atunci clocotea viata in mine. Acum lincezesc uitindu-ma in ochii unei fete. Eu nu pot s-o las, si ea nu ma poate iubi. Dar nu... nu cred sa ma fi respins cu totul... nu cu totul... si jumatate e egal cu nimic. Nu mai pot sa rabd... Sa fie oare adevarat ce mi-a soptit un prieten, ca vine noaptea, pe ascuns, un barbat la dinsa, dupa ce pe mine ma alunga de cum se insereaza? Nu, nu-i adevarat, asta-i o minciuna, o minciuna murdara si ticaloasa! Klarchen e tot atit de nevinovata pe cit sint eu de nefericit!... M-a repins, m-a alungat din inima ei. Dar mai pot eu oare sa traiesc asa? Nu mai vreau sa rabd,nu mai vreau sa rabd... Tara mea e cutremurata de o discordie adinca, si eu tinjesc in mijlocul zbuciumului. Nu mai pot!... Cind trimbitele suna si se-aude o impuscatura, tresar. Dar nu ma simt de loc indemnat sa intru si eu in viltoare, sa iau si eu parte la

lupta si sa infrunt primejdii. In ce stare nenorocita si rusinoasa ma aflu! Mai bine sa pun capat la toate! Zilele trecute m-am azvirlit in apa, m-am scufundat... dar natura inspaimintata a fost mai puternica; am vazut ca pot sa inot si am scapat fara sa vreau... Cum as putea sa uit vremea cind ma iubea, sau cind parea ca ma iubeste? De ce oare fericirea mi-a cutremurat sufletul? De ce oare spe-

ranta mi-a mistuit orice bucurie a vietii, aratindu-mi un paradis indepartat?... Si sarutarea aceea! Cea dintii, singura!... Aici a fost (pune mina pe masa), aici... eram singuri... Se aratase intotdeauna buna si prietenoasa fata de mine... In ziua aceea parea ca se indupleca... S-a uitat la mine... mi-am pierdut cumpatul... si deodata i-am simtit buzele pe buzele mele... Si acum? Mori, sarmane! Ce mai sovai? (Scoate o sticluta din buzunar.) Nu degeaba te-am furat din trusa medicala a fratelui meu, otrava binefacatoare! Trebuie sa-mi stingi dintr-o data teama, amagirea si frigurile mortii!

Sfirsitul actului intii

ACTUL AL DOILEA

O piata in Bruxelles

Jetter, si un mester dulgher

DULGHERUL

N-am spus eu? Inca de acum o saptamina, la adunarea breslei, am spus ca au sa se iste certuri mari.

JETTER

O fi oare adevarat ca in Flandra au jefuit bisericile?

DULGHERUL

Au spart si au pradat bisericile si capelele. N-au lasat decit peretii goi. Niste himanale! Si asta dauneaza cauzei noastre bune. Mai bine era daca, in ordine si cu hotarire, ne-am fi dus si am fi aratat regentei cererile noastre drepte. Asa, acum, daca vorbim si ne adunam, inseamna ca ne dam si noi cu razvratitii.

JETTER

Da, asa isi spune fiecare la inceput: “Ce-ti bagi nasul, ca gitul nu-i nici el departe!!”

DULGHERUL

Mi-i groaza de clipa cind calicimea o sa inceapa sa se framinte, gloata adica, toti cei care n-au nimic de pierdut. Acestia iau drept pretext cererile pe care si noi le rostim si duc tara de ripa.

(Se apropie Soest.)

SOEST

Buna ziua, domnilor! Ce mai e nou? E adevarat ca spar-
gatorii de icoane se indreapta incoace?

DULGHERUL

Aici nu le dam voie sa se atinga de nimic.

SOEST

Am intrebat pe un soldat care a venit la mine sa cum-
pere tutun. Regenta,oricit ar fi ea de inteleapta si de cura-
joasa, de data asta si-a pierdut cumpatul. Se vede ca s-a
ingrosat gluma daca si-a intarit asa de grozav paza in jurul
ei. Castelul e bucsit de ostire. Se zice chiar ca regenta ar
avea de gind sa fuga din oras.

DULGHERUL

Fereasca Dumnezeu sa plece. Daca sta aici, ne apara
si pe noi. Si noi avem s-o pazim mai bine decit ofiterasii
ei spanioli. Numai drepturile si libertatile noastre sa ni
le pastreze, si noi avem s-o purtam in brate.

(Vine mesterul sapunar.)

SAPUNARUL

Incaierari urite! Razmerite! Mai mare rusinea! Lumea
fierbe, si treburile merg prost! Stati linistiti deoparte si
bagati de seama sa nu va ia si pe voi drept razvratiti.

SOEST

Poftim! Au sosit si cei sapte intelepti ai Greciei.

SAPUNARUL

Stiu eu ca sint pe aici multi care tin intr-ascuns cu calvinistii si birfesc pe episcopi si nu se tem de rege. Insa un supus credincios, un catolic sincer!...

(Oamenii incep sa se stringa si sa asculte Vine Vansen, contopistul.)

VANSEN

Buna ziua, domnilor! Ce mai nou ?

DULGHERUL

Nu stati de vorba cu omul acesta, e soi rau.

JETTER

Nu-i secretarul doctorului Wiets ?

DULGHERUL

A fost la mai multi stapini. Intii a fost contopist, dar
din pricina ca se tinea de pungasii, patronii, unul dupa
altul, l-au dat afara, si acum ciupeste si el cite ceva, facind
pe notarul si pe avocatelul, si pe linga asta e si betiv.

(Se aduna tot mai multa lume.)

VANSEN

Sinteti aici adunati si voi, vorbiti in soapta, pai da,
de vorbit mereu se gaseste cite ceva.

SOEST

Si eu cred.

VANSEN

Daca acum am avea putin curaj si oleaca de minte,
am putea sa sfarimam repede lanturile spaniole.

SOEST

Nu vorbi asa! Am jurat credinta regelui.

VANSEN

Si regele ne-a jurat noua! Nu uitati asta!

JETTER

Si asta-i o vorba! Sa-ti auzim parerea.

CITIVA OAMENI

Da, da, s-ascultam! Asta se pricepe! Asta-i smecher tare!

VANSEN

Am fost odata in slujba la un avocat batrin care avea pergamente si hrisoave despre ctitorii stravechi, contracte si drepturi. Avea si carti foarte rare. Intr-una din ele era si vechea noastra orinduire. Se spune acolo ca noi, locuitorii din Tarile-de-Jos, am fost la inceput ocirmuiti de printi, dupa drepturi, privilegii si datini mostenite din tata-n fiu. Stramosii nostri aveau cel mai mare respect fata de printul lor atunci cind el ii ocirmuia asa cum se cuvine. Dar luau repede masuri atunci cind printul isi lua nasul la purtare. Indata se aduna Sfatul: fiindca fiecare provincie, oricit de mica, isi avea Sfatul ei.

DULGHERUL

Mai taca-ti fleanca! Asta o stim cu totii demult! Orice cetatean cumsecade cunoaste rinduiala legilor, atit cit ii trebuie.

JETTER

Lasa-l sa vorbeasca. Mai aflam si noi cite ceva.

SOEST

Are dreptate in tot ce zice.

MAI MULTI

Mai spune! Mai spune! Asa ceva nu se aude in fiecare zi.

VANSEN

Asa sinteti voi, cetatenii! Traiti de pe o zi pe alta. Si asa cum ati mostenit meseria voastra de la parinti, tot asa lasati si stapinirea sa faca ce-i place. Nu va intrebati si voi care e datina, ce spune istoria si ce drepturi are un regent. Si din pricina ca va lasati asa v-au pus spaniolii juvatul de git!

SOEST

Dar cine sta sa se mai gindeasca la asa ceva ? Fiecare se ingrijeste numai sa aiba ce minca!

JETTER

Blestemat lucru! De ce nu vine nimeni sa ne spuna ce trebuie atunci cind trebuie ?

VANSEN

Iata, va spun eu acum. Regele Spaniei, care printr-o imprejurare fericita stapineste toate provinciile Tarilor-de-Jos, nu trebuie sa le ocirmuiasca altfel decit printii cei marunti care le stapineau odinioara. Pricepeti ?

JETTER

Mai lamureste-ne nitel.

VANSEN

Pai e limpede ca lumina zilei. Trebuie sau nu sa fiti judecati dupa obiceiul tinutului vostru ? Asa este, sau nu ?

UN CETATEAN

Da,asa-i!

VANSEN

Cei din Bruxelles au alte datini decit cei din Anvers, si cei din Anvers alte datini decit cei din Gand. Asa-i , sau nu ?

VOCI

Da, asa-i!

VANSEN

Dar daca lasati lucrurile sa mearga asa, aveti s-o patiti si mai rau. Rusine! Ceea ce n-a putut face Carol Teme-

rarul 1, nici Frederic Razboinicul 2, nici Carol al Cincilea, face acum Filip, cu ajutorul unei femei.

SOEST

Da, da. Printii cei vechi au incercat si ei.

VANSEN

Da, fireste! Numai ca stramosii nostri stateau de veghe! Cum se suparau pe vreun domnitor, prindeau pe fiul si mostenitorul acestuia, il puneau la popreala si ii dadeau drumul numai in schimbul celor mai bune conditii. Parintii nostri erau oameni, nu saga! Stiau ce le era de folos. Pe ce puneau mina, nu mai lasau! Vrednici oameni! De asta sint si privilegiile noastre atit de limpezi si libertatile noastre atit de bine statornicite!

SAPUNARUL

Ce tot vorbesti de libertati ?

OAMENI DIN POPOR

Da, da, libertatile noastre, privilegiile noastre! Mai spune-ne ceva despre privilegiile noastre!

VANSEN

Mai ales noi, cei din Brabant, desi toate provinciile
au fiecare avantajele lor, noi sintem cei mai bine inzestrati.
Le-am citit pe toate.

SOEST

Ia spune!

JETTER

S-auzim!

UN CETATEAN

Spune, te rog!

1 Carol Temerarul: ultimul duce de Burgundia (1433-1477), a reprimat
cu salbaticie revoltele flamanzilor (1452-1453).
2 Frederic al III-lea (1415-1493), imparat al Germaniei care si-a casatorit
fiul, Maximilian cu principesa mostenitoare a Burgundiei si a Tarilor-de-Jos.
Este bunicul lui Carol al Cincilea (Carol Quintul).

VANSEN

Intii si-ntii scrie asa: Ducele de Brabant trebuie sa ne fie domnitor bun si credincios noua.

SOEST

Bun! Chiar asa scrie ?

JETTER

Credincios noua ? E adevarat ?

VANSEN

Asa cum va spun. Are si el indatoriri fata de noi, asa cum
si noi avem fata de el. Al doilea: El nu trebuie in nici un chip
sa se foloseasca de forta sau de samavolnicie fata de noi,
nu
trebuie sa dea semne de samavolnicie si nu trebuie nici
macar
sa se gindeasca sa ingaduie cuiva sa fie samavolnic fata de
noi.

JETTER

Frumos! Frumos! Sa nu se foloseasca de...

SOEST

Nici semne sa nu dea.

ALTUL

Si nici macar sa se gindeasca sa ingaduie... Asta-i mai
insemnat decit toate. Sa nu ingaduie nimanui, in nici un chip.

VANSEN

E scris negru pe alb.

JETTER

Fa-ne si noua rost de cartea asta.

UN CETATEAN

Da, trebuie s-o avem si noi.

ALTII

Cartea! Cartea!

ALTUL

Sa mergem cu cartea la regenta!

ALTUL

Si sa vorbesti dumneata.

SAPUNARUL

O, ce natarai!

ALTII

Mai spune ceva din carte!

SAPUNARUL

Daca mai spune o vorba, ii trag una de-i sar maselele din gura!

OAMENI DIN POPOR

Sa nu cumva sa s-atinga cineva de dinsul! Mai spune-ne ceva despre privilegii! Mai avem si altele ?

VANSEN

Multe si foarte bune si foarte folositoare. Mai sta scris asa: Domnitorul nu poate sa mareasca veniturile sau numarul clerului fara incuviintarea nobilimii si a sfaturilor. Si bagati bine de seama! Nici orinduiala tarii nu poate s-o schimbe.

SOEST

Asa ? Scrie asa ?

VANSEN

Am sa v-arat asa cum e scris de doua, trei sute de ani.

CETATENI

Si noi sa-i rabdam pe episcopii cei noi ? Nobilimea trebuie sa ne apere! Pornim rascoala.

ALTII

Si noi lasam Inchizitia sa bage groaza-n noi!

VANSEN

Vina e a voastra!

POPORUL

Dar il avem pe Egmont! Il avem si pe principele de Orania! Ei au grija de binele nostru!

VANSEN

Fratii vostri din Flandra au si inceput sa faca treaba buna.

SAPUNARUL

Ciine ce esti!

(Il loveste.)

CITIVA CETATENI

(se impotrivesc,striga)

Ce, si tu esti spaniol?

UN CETATEAN

Cum ? Sa dai in omul asta cumsecade!

ALTUL

Un om invatat ca el!

(Se reped la sapunar.)

DULGHERUL

Pentru Dumnezeu, astimparati-va!

(Se mai baga si altii.)

DULGHERUL

Dar bine, oameni buni, ce v-a apucat ?

(Baietandrii suiera, arunca cu pietre, asmut ciinii. Tirgovetii stau si casca gura. Multimea se inghesuie. Unii umbla linistiti incoace si incolo, altii racnesc si se bucura.)

UN GRUP DE CETATENI

Libertate si privilegii! Privilegii si libertate!

(Vine Egmont, cu suita.)

EGMONT

Liniste, oameni buni! Ce este ? Liniste! Despartiti-i!

DULGHERUL

Ati venit ca un inger din cer, stapine! Tacere! Ce, nu vedeti ? Contele Egmont! Salutati pe contele Egmont!

EGMONT

Cum, si aici ? Ce v-a apucat, cetateni, sa va incaierati intre voi ? Nici chiar aici, in apropierea inaltei noastre regente, nu inceteaza nebunia asta ? Imprastiati-va si duceti-va
la treburile voastre! E semn rau daca stati degeaba in zilele de lucru. Ce a fost aici ?

(Zarva se potoleste, si toti se aduna imprejurul lui.)

DULGHERUL

S-au luat la bataie pentru privilegiile lor.

EGMONT

Pe care au sa si le mai darime singuri daca sint zurbagii. Si voi, ceilalti, cine sinteti ? Imi pareti oameni la locul vostru.

DULGHERUL

Asta-i si silinta noastra.

EGMONT

Ce meserie ai ?

DULGHERUL

Dulgher si starostele breslei.

SOEST

Mamular.

EGMONT

Dumneata ?

JETTER

Croitor.

EGMONT

Imi aduc aminte de dumneata, ai facut livrele pentru oamenii mei. Te cheama Jetter.

JETTER

Mare cinste pentru mine ca va aduceti aminte.

EGMONT

Un om pe care l-am vazut si cu care am vorbit nu-l uit usor...Si acum, oameni buni, lasati zarva! Sinteti si asa destul de rau vazuti. Nu-l mai intaritati pe rege, fiindca, la urma urmei, tot el are puterea in mina. Un cetatean asezat si harnic, care-si cistiga piinea in chip cinstit, gaseste peste tot atita libertate cita ii trebuie.

DULGHERUL

Vai, bine ziceti! Vedeti, tocmai asta e necazul nostru!
Tot felul de pungasi, de betivi si de lenesi, care, sa ma ierte
domnul conte, invrajbesc lumea, si de flaminzi ce sint, tipa
dupa privilegii, ademenesc cu minciuni pe casca-gura si pe
cei lesne-ncrezatori, si pentru o cana cu bere stirnesc inca-
ierari care nenorocesc mii de oameni. Lor tocmai asta le
con-
vine. Noi ne pazim prea bine casele si lazile noastre cu bani,
si atunci dumnealor cauta sa aprinda focul si sa ne alunge
din ce e al nostru.

EGMONT

Vi se va da tot sprijinul. S-au luat masuri pentru ca raul
sa fie preintimpinat in chip energic. Impotriviti-va invata-
turii straine si nu credeti cumva ca privilegiile se intaresc
prin rascoale. Stati frumos pe la casele voastre. Nu le dati

voie sa se adune in cete pe uliti. Oamenii cuminti pot face
multe.

(Intre timp, grosul multimii s-a imprastiat.)

DULGHERUL

Multumum excelentei-voastre, multumim pentru sfatu-
rile bune. Vom face tot ce ne va sta in putinta. (Egmont pleaca.) Ce nobil cumsecade! Adevarat fiu al Tarilor-de-Jos! Nimic spaniol intr-insul!

JETTER

Ce bine-ar fi daca l-am avea regent! Toti l-ar urma bucuros!

SOEST

Tocmai de asta se fereste regele. Pune in slujbe numai oameni de-ai lui.

JETTER

I-ai vazut haina ? Dupa moda cea noua, croiala spaniola.

DULGHERUL

Chipes senior!

JETTER

Ce buna bucatica ar fi gitul lui pentru un calau!

SOEST

Ce, esti nebun ? Ce ti-a venit ?

JETTER

Destul de prost cind ii trec cuiva prin cap asemenea ginduri. Dar asa sint eu. Cind vad cite un git subtire si fru-
mos, trebuie sa ma gindesc numaidecit si fara sa vreau ca

ar fi bun de retezat. Afurisite executii! Nu-ti mai ies din cap.
Cind vad baietii cum inoata si cind zaresc vreo spinare goala,
indata mi-aduc aminte de zecile de oameni pe care i-am vazut
batuti cu vergile. Daca ma intilnesc cu vreun burtos , il si
vad tras in teapa. Noaptea, in vis, imi tremura toate oasele.
Nu mai am nici o clipa vesela. Am uitat aproape de orice

bucurie, de orice gluma. Acele chipuri cumplite imi sint
intiparite in minte parca cu fierul rosu.

Acasa la Egmont

Secretarul sta la o masa plina de hirtii;se ridica agitat

SECRETARUL

Tot nu vine! Si de doua ceasuri astept, cu pana in mina,
cu hirtiile in fata. Si tocmai astazi as vrea sa plec mai de-
vreme. Stau ca pe jaratic. Abia pot sa stau locului de nerab-
dare. Inainte de-a pleca mi-a spus: “Sa fii aici la timp”.
Si acum nu vine. Sint atitea de facut incit nici la miezul
noptii n-am sa fiu gata. E drept ca-mi trece multe cu
vederea.

Mai bine ar fi mai sever si mi-ar da drumul la timp. As putea sa-mi rinduiesc mai bine treburile. De la regenta a plecat de doua ceasuri. Cine stie pe cine a mai intilnit in drum!

(Intra Egmont.)

EGMONT

Cum stam ?

SECRETARUL

Sint gata, trei curieri asteapta.

EGMONT

Te-am facut sa astepti cam mult; vad asta dupa fata ta incruntata.

SECRETARUL

Ca sa indeplinesc ordinele domniei-voastre, astept de mult. Iata hirtiile.

EGMONT

Dona Elvira are sa se supere pe mine cind are sa auda ca te-am tinut atit.

SECRETARUL

Glumiti.

EGMONT

Nu, nu. Nu te rusina. Ai gust bun. E draguta. Si imi convine si mie ca tu sa ai o prietena la palat. Ce spun scri-sorile ?

SECRETARUL

Multe si nimic imbucurator.

EGMONT

E bine ca bucuria o avem acasa si nu trebuie s-asteptam dinafara. Au venit multe ?

SECRETARUL

Destule, si trei curieri asteapta.

EGMONT

Incepe! Dar numai ce e necesar.

SECRETARUL

Toate sint necesare!

EGMONT

Atunci ia-le pe rind, dar repede!

SECRETARUL

Capitanul Breda trimite un raport despre ce s-a mai intimplat la Gand si prin imprejurimi. Rascoala s-a potolit in mare parte.

EGMONT

Scrie, desigur, ca s-au mai intimplat necuviinte si fapte indraznete.

SECRETARUL

Da, se mai intimpla multe.

EGMONT

De acestea poti sa ma scutesti.

SECRETARUL

Au mai fost prinsi sase insi care la Verwich au sfarimat statuia Sfintei Fecioare. Intreaba daca trebuie sa-i spinzure, ca si pe ceilalti.

EGMONT

M-am saturat de spinzuratori. Sa-i bata bine cu biciul si sa le dea drumul.

SECRETARUL

Sint si doua femei. Sa le bata si pe ele ?

EGMONT

Sa le mustre si sa le lase.

SECRETARUL

Brink, din compania lui Breda, vrea sa se insoare. Capitanul spune ca nu-i veti da voie. Scrie ca sint atitea femei in urma ostirii, incit atunci cind vom porni, nu va mai fi o oaste in mars, ci o satra de tigani.

EGMONT

Acestuia ii mai dau voie! E un baiat chipes. M-a rugat foarte staruitor sa-i dau voie inca de pe cind eram acolo. Dar de acum inainte nu mai dau voie nimanui, oricit mi-ar parea de rau de bietii oameni, care sint destul de chinuiti ca sa le mai refuzi si placerea asta.

SECRETARUL

Doi oameni de-ai domniei-voastre, Seter si Gart, si-au batut joc de o fata, fiica unui birtas. Au prins-o singura, si ea n-a avut cum sa se apere.

EGMONT

Daca-i fata cinstita si au siluit-o, atunci trei zile in sir
sa fie batuti cu vergile, si daca au vreo avere, sa se ia din ea
atita cit trebuie ca sa se faca o zestre fetei!

SECRETARUL

Un invatator din aceia straini a trecut pe furis prin
Comines si a fost descoperit. Se jura ca ar fi in drum spre
Franta. Dupa rinduiala, trebuie sa i se taie capul.

EGMONT

Sa-l duca fara mult zgomot la granita si sa-i spuna
hotarit ca a doua oara nu mai scapa.

SECRETARUL

O scrisoare de la intendentul mariei-voastre. Scrie ca
nu prea are ce incasa si ca saptamina asta cu greu va
putea
trimite suma ceruta. Rascoala a rasturnat toate.

EGMONT

Banii trebuie trimisi! Treaba lui cum ii stringe!

SECRETARUL

Spune ca va face tot ce poate, si ca pe Raymond, care de atita vreme va datoreaza niste bani, are sa-l dea in sfirsit in judecata, ca sa fie inchis.

EGMONT

Doar a fagaduit ca va plati.

SECRETARUL

Ultima oara el singur a spus ca peste doua saptamini.

EGMONT

Sa-l mai lase doua saptamini, si dupa aceea sa-l dea in judecata.

SECRETARUL

Bine faceti. Nu-i neputinta, e rea-vointa. Va plati cind va vedea ca nu glumiti. Mai spune intendentul ca vrea sa opreasca pensia pe jumatate de luna soldatilor batrini, vaduvelor si tuturor celor carora le acordati o pensie. In acest timp s-ar putea face ceva. Si ei sa faca cum or putea.

EGMONT

Ce sa faca ? Oamenii au mai mare nevoie de bani decit am eu. Sa-i lase asa cum sint.

SECRETARUL

Atunci de unde porunciti sa ia banii ?

EGMONT

Asta e treba lui. I s-a spus doar si in scrisoarea precedenta.

SECRETARUL

Tocmai de asta vine cu propuneri.

EGMONT

Propunerile lui nu fac doua parale. Sa se gindeasca la altceva. Sa faca propuneri care sa poata fi primite si, in primul rind, sa faca rost de bani.

SECRETARUL

Am adus iarasi scrisoarea contelui Oliva. Iertati-ma ca va aduc aminte. Batrinul merita, inaintea tuturor, un raspuns amanuntit. Voiati sa-i scrieti chiar domnia-voastra. Va iubeste ca un tata.

EGMONT

Nu mai ajung sa-i scriu. Si dintre toate lucrurile care-mi sint urite, cel mai urit imi este scrisul. Tu imi imiti slova

foarte bine; scrie in numele meu. Acum il astept pe Orania.
N-am timp sa-i scriu lui Oliva. Si vreau si eu sa-i raspun-
dem ceva care sa-i alunge ingrijorarea.

SECRETARUL

Spuneti-mi numai cam ce-ati vrea sa-i spuneti. Chiar
acum vreau sa scriu raspunsul si sa vi-l arat. Am sa-l scriu
in asa fel incit chiar si la tribunal sa poata trece ca-i scris de
mina domniei-voastre.

EGMONT

Da-mi scrisoarea. (Dupa ce s-a uitat in scrisoare.) De
treaba batrin! Oare tot asa de chibzuit ai fost si tu in tine-
rete ? Nu te-ai urcat niciodata pe un parapet ? In batalii ai
ramas oare in urma, asa cum ne sfatuieste intelepciunea ?
Cita
grija are de mine! Vrea sa ma vada viu si fericit si nu stie
ca un om care traieste pentru ca sa-si scape viata este ca si
mort...Scrie-i sa fie fara grija. Fac lucrurile asa cum imi
cere firea. Am sa ma feresc cind va fi nevoie. Trecerea pe
care o are la curte s-o intrebuinteze in favoarea mea si sa fie
sigur ca-i pastrez toata recunostinta.

SECRETARUL

Numai atit ? O, el asteapta mai mult.

EGMONT

Ce sa-i mai spun ? Daca vrei sa scrii mai multe vorbe, scrie cit vrei. Totul se invirteste in jurul unui singur punct, si anume ca trebuie sa traiesc asa cum nu-mi place sa tra-iesc. Fericirea mea este sa fiu vesel, sa iau usor lucrurile, sa traiesc repede. Si nu schimb asta cu linistea unui cavou. Pentru felul spaniol de viata n-am nici o picatura de singe in vine. Si n-am nici un chef sa-mi masor pasii dupa noua cadenta chibzuita de la curte. Ce ? Traiesc numai ca sa ma ingrijesc de viata ? Trebuie oare sa nu ma bucur de clipa de fata numai pentru ca sa fiu sigur de clipa care vine ? Si pe aceasta s-o gust iarasi numai cu griji si cu necazuri ?

SECRETARUL

Va rog, stapine, nu fiti atit de scurt si de aspru cu batri-nul. Sinteti doar cu toata lumea atit de prietenos! Spuneti-mi o vorba placuta care sa-l linisteasca. Ati vazut cu cita grija scrie, cit de usor va atinge.

EGMONT

Si, totusi, atinge mereu coarda asta. Stie de multa vreme cit urasc eu aceste sfaturi. Mai mult te zapacesc; nu ajuta cu nimic. Si daca as fi somnambul si m-as plimba noaptea pe marginea primejdioasa a unui acoperis, ar fi oare prietenesc

lucru sa ma strigi pe nume ca sa ma feresc, sa ma trezesti si
sa ma omori ? Lasa pe fiecare sa mearga pe drumul lui, sa
se fereasca asa cum poate.

SECRETARUL

Nu se cuvine sa fiti ingrijorat, insa cine va cunoaste si
va iubeste...

EGMONT

(uitindu-se in scrisoare)

Pomeneste iarasi de toate vechile povesti pe care, intr-o
seara, la un pahar de vin, le-am nascocit si le-am spus cu
usu-
rinta si cu voie buna. Si vorbeste de concluziile si dovezile
care s-au tras din aceste nascociri si s-au imprastiat apoi
prin
tot regatul! Bun! Va sa zica, am pus sa se brodeze pe mine-
cile slujitorilor mei tichii si haine de mascarici si am prefa-
cut aceasta zanatica podoaba intr-un manunchi de sageti;
un simbol si mai primejdios pentru toti aceea care vor sa
gaseasca neaparat un tilc acolo unde nu-i nici un tilc. In
clipe de veselie am scornit cutare si cutare nazdravanie. Sint
vinovat ca un cird de nobili cu desagi de cersetor si cu o po-
recla pe care si-au dat-o singuri s-au dus la rege sa-i aduca
aminte, cu batjocoritoare umilinta, care este datoria lui.
Sint vinovat...de ce mai sint vinovat ? O farsa de carnaval
este o crima de inalta tradare ? Nu ne sint oare ingaduite
zdrentele pestrite si scurte cu care o tinereasca zburdalnicie,
o inchipuire vioaie acopera biata goliciune a vietii noastre ?
Si daca luati viata in serios, ce-i cu asta ? Daca dimineata nu
ai nici o bucurie, si seara nici o nadejde, face oare sa te mai
im-

braci si sa te mai dezbraci ? Soarele imi straluceste azi pentru
ca eu sa cuget la ceea ce a fost ieri, ca sa ghicesc si sa combin
ceea ce nu se poate ghici si combina, adica soarta zilei de miine ? Scuteste-ma de asemenea consideratii. Le las pe seama scolarilor si a curtenilor. N-au decit sa-si bata capul si sa cerceteze, sa umble si sa se strecoare, sa ajunga unde pot

si sa prinda ce pot...Daca poti intrebuinta ceva din toate acestea in asa fel incit epistola ta sa nu ajunga cit o carte, atunci e bine. Batrinul da prea multa importanta tuturor lucrurilor. Tot asa, un prieten care ne-a tinut citva timp de mina ne-o mai stringe inca o data cu putere inainte de a o lasa.

SECRETARUL

Iertati-ma, dar unui om care merge pe jos ii vine ameteala cind vede pe altul trecind in trasura in goana cailor.

EGMONT

Copil ce esti! Nu mai vorbi asa! Biciuiti parca de niste duhuri nevazute, caii solari ai timpului alearga tragind caleasca usoara a soartei noastre, si noua nu ne mai ramine

altceva decit sa tinem zdravan haturile in miini si sa cirmim rotile cind in stinga, cind in dreapta, ferindu-ne cind de-o prapastie, cind de-o stinca. Incotro mergem ? Cine stie ? De-abia mai stim de unde am pornit.

SECRETARUL

Domnule conte!

EGMONT

Sint sus, si pot si trebuie sa urc si mai sus. In mine simt nadejde, vointa si putere. N-am ajuns inca la capatul dezvoltarii mele. Si cind voi ajunge sus, vreau sa stau in chip temeinic, nu cu frica. Daca e vorba sa cad, atunci sa ma prabu-
seasca in adincuri un trasnet, o furtuna, fie chiar un pas gresit. Voi zacea acolo impreuna cu alte mii de prabusiti ca si mine. Niciodata n-am refuzat ca, impreuna cu bunii mei camarazi de razboi, sa arunc sortii insingerati pentru un cistig marunt; si sa fiu zgircit acum, cind e vorba de pretul vietii ?

SECRETARUL

O, stapine! Nici nu stiti ce vorbe spuneti! Dumnezeu sa va pazeasca!

EGMONT

Stringe-ti hirtiile. Vine Orania. Pregateste tot ce trebuie ca sa plece curierii inainte de inchiderea portilor. Pentru

celelalte mai este timp. Scrisoarea catre conte las-o pina miine dimineata. Nu mai intirzia si du-te la Elvira. Salut-o din partea mea. Cauta de afla ce face regenta. Se zice ca nu se
simte bine, desi ea nu arata.

(Secretarul iese. Intra Orania.)

EGMONT

Bine-ai venit, Orania. Pari ingindurat.

ORANIA

Ce spui de convorbirea noastra cu regenta ?

EGMONT

N-am gasit nimic neobisnuit in felul cum ne-a primit.
Am mai vazut-o si alta data asa. Mi s-a parut ca nu se simte bine.

ORANIA

N-ai observat ca era mai tacuta decit de obicei ? La inceput a incuviintat atitudinea noastra fata de noua rascoala a plebei. Pe urma a spus ca intimplarile acestea ar putea sa apara intr-o lumina falsa. Apoi s-a intors la vechea ei tema obisnuita: ca felul ei binevoitor de a se purta si prietenia ei fata de noi, cei din Tarile-de-Jos, n-a fost indestul de pretuita si ca a fost privita cu usurinta, ca lucrurile nu merg asa cum ar fi dorit, ca ea, in cele din urma, are sa se osteneasca si regele va trebui sa se hotarasca sa ia alte masuri. Ti-ai dat seama de asta ?

EGMONT

Nu de tot. Ma gindeam la altceva. E femeie, draga Orania, si femeile ar vrea ca totul sa se plece supus sub blindul lor jug, ca fiecare Hercule sa-si lepede pielea de leu si sa inmul-teasca numarul torcatoarelor din slujba ei. Ar vrea, fiindca sint pasnice, ca framintarea de care e cuprins un popor,

furtuna pe care niste puternici rivali o atita unii impotriva altora sa se potoleasca prin citeva vorbe prietenesti, si cele mai potrivnice elemente sa se impace la picioarele lor intr-o dulce armonie. Asa e si ea. Si fiindca nu poate izbuti, nu mai are alta cale decit sa se plinga de nerecunostinta si de necumin-
tenia oamenilor, sa ameninte cu perspective cumplite de viitor si sa ameninte...ca vrea sa plece.

ORANIA

Nu crezi ca de data asta are sa-si duca la indeplinire amenintarea ?

EGMONT

Nicidecum! De cite ori n-am vazut-o gata de plecare!
Unde sa plece ? Aici e regenta ca si o regina. Crezi tu ca i-ar placea sa-si depene zilele fara nici un rost la curtea fratelui ei ? Sau sa se duca in Italia si sa se ocupe de vechi chestiuni
de familie ?

ORANIA

Tu n-o crezi in stare sa ia aceasta hotarire fiindca ai va-zut-o sovaind, fiinca ai vazut-o dind inapoi. Totusi, se gindeste la asta de multa vreme. Si acum, imprejurari noi o imping spre o hotarire pe care a tot aminat-o. Daca pleaca ? Si daca regele trimite pe altcineva ?

EGMONT

Are sa vina si acela si are sa gaseasca si el ce sa faca. Are sa vina cu planuri mari, cu proiecte si idei, si va vrea sa indrepte totul, sa supuna si sa-i tina in friu pe toti. Si se va lovi astazi de un fleac oarecare, miine de altul, poimiine are sa intilneasca o piedica in drum, o luna are sa si-o petreaca in proiecte, alta luna va fi necajit din pricina ca nu i-au izbu-tit planurile, si o jumatate de an are sa-si bata capul numai cu o singura provincie. Nici pentru dinsul timpul nu va sta in loc si-l va cuprinde ameteala si lucrurile vor merge ca si mai inainte, asa incit el, in loc sa cutreiere marile dupa un anumit itinerariu, va fi bucuros ca in furtuna aceasta sa-si poata feri corabia de stinci.

ORANIA

Dar daca il vor sfatui pe rege sa faca o incercare ?

EGMONT

Care anume ?

ORANIA

Sa vada ce poate face trupul fara cap.

EGMONT

Cum asta ?

ORANIA

Egmont, eu de multa vreme cuget la situatia noastra si stau mereu parca aplecat asupra unei table de sah, si nici o miscare a adversarului n-o socotesc fara insemnatate. Si asa
cum unii oameni care au vreme cerceteaza cu cea mai mare bagare de seama tainele naturii, eu socotesc ca datoria, menirea unui domnitor este sa cunoasca gindurile si parerile tuturor partidelor. Am motive sa ma tem ca va izbucni ceva. Regele a lucrat mult timp dupa anumite principii. El vede acum ca n-o scoate la capat cu ele. Asadar, ce poate fi mai firesc decit sa incerce o alta cale ?

EGMONT

Nu cred asta. Cind imbatrinesti si vezi ca, dupa atitea incercari pe care le-ai facut, tot nu se face ordine in lume, atunci trebuie sa te lasi pagubas.

ORANIA

Numai un lucru nu l-a incercat.

EGMONT

Care ?

ORANIA

Sa crute poporul si sa doboare printii.

EGMONT

Citi nu s-au temut de asta si de cita vreme! Nici o grija!

ORANIA

Altadata a fost numai grija; incetul cu incetul s-a facut banuiala; si acum e certitudine.

EGMONT

Are regele slujitori mai credinciosi decit noi ?

ORANIA

Noi il slujim in felul nostru. Si intre noi putem marturisi ca stim destul de bine sa cumpanim drepturile regelui cu drepturile noastre.

EGMONT

Dar cine nu face asa ? Ii sintem supusi si ascultatori in ceea ce i se cuvine.

ORANIA

Dar daca el, acum, isi atribuie mai multe si numeste necredinta ceea ce noi numim pastrarea drepturilor noastre ?

EGMONT

Vom putea sa ne aparam. Sa convoace adunarea cavalerilor “Linii de Aur”; vom merge la judecata.

ORANIA

Si ce-ar fi daca sentinta s-ar da inaintea anchetei ? Pedeapsa inaintea sentintei ?

EGMONT

O nedreptate de care Filip nu se va face vinovat; si o nebunie de care nu-i cred in stare nici pe el, nici pe sfet-

nicii lui.

ORANIA

Si daca vor fi nedrepti si nebuni ?

EGMONT

Nu, Orania, asa ceva nu-i cu putinta. Cine ar putea indrazni sa se-atinga de noi ? Sa ne inchida, ar fi o actiune neizbutita si fara rost. Nu, nu indraznesc ei sa ridice atit de sus stindardul tiraniei. Vintul care ar imprastia vestea asta in tara ar stirni un incendiu cumplit. Si incotro ar vrea ei sa mearga ? Regele singur nu poate sa judece si sa execute in acelasi timp. Sa vrea sa ne omoare pe la spate ? Nu se poate ca
ei sa vrea acest lucru. Intr-o clipa tot poporul s-ar uni intr-o alianta cumplita. Dintr-o data ar izbucni ura si s-ar declara despartirea pe vecie de Spania.

ORANIA

Flacarile s-ar intinde peste mormintele noastre, si singele dusmanilor nostri ar curge ca o zadarnica jertfa de ispasire. Sa ne gindim bine, Egmont.

EGMONT

Ce ar putea sa faca ?

ORANIA

Ducele de Alba e pe drum.

EGMONT

Nu cred.

ORANIA

Stiu sigur.

EGMONT

Regenta spunea ca nu stie nimic.

ORANIA

Tocmai asta ma face sa fiu si mai convins ca vine. Regenta are sa-i dea locul. Cunosc cugetul lui de ucigas. Aduce si ostire cu dinsul.

EGMONT

Ca sa cada iar pe capul tarii ? Poporul are sa fie foarte nemultumit.

ORANIA

Au sa puna mina pe capetenii.

EGMONT

Nu! Nu!

ORANIA

Eu zic sa ne ducem fiecare in provincia lui. Acolo sa ne intarim. Nu va incepe lupta pe fata.

EGMONT

N-ar trebui sa-l salutam la venire ?

ORANIA

Pierdem vremea.

EGMONT

Si daca la sosire ne cheama in numele regelui ?

ORANIA

Cautam vreun pretext.

EGMONT

Si daca staruie ?

ORANIA

Ne scuzam.

EGMONT

Si daca tine neaparat sa venim ?

ORANIA

Cu atit mai mult nu trebuie sa ne ducem.

EGMONT

Si atunci razboiul e declarat, si noi sintem rebelii. Orania, nu te lasa ademenit de prea multa chibzuinta; eu stiu ca nu frica te indupleca pe tine. Gindeste-te la ceea ce vrei sa faci.

ORANIA

M-am gindit.

EGMONT

Gindeste-te ce vina vei purta daca te inseli: vina celui mai cumplit razboi care a pustiit vreodata o tara. Refuzul tau va fi semnalul care va chema la arme provinciile, va inreptati orice cruzime din partea Spaniei, si ea numai atita asteapta: un pretext. Tot ce noi am potolit cu atita truda va izbucni din nou la semnalul tau si va stirni turburari ingrozitoare. Gindeste-te ce se va intimpla cu orasele, cu nobilimea, cu poporul, cu negustorii, cu taranii, cu breslele! Si gindeste-te ce devastare, cite omoruri! Pe cimpul de lupta soldatul nu se sperie cind vede cum cade un camarad linga dinsul. Dar tu vei vedea cum fluviul duce cu el cadavrele cetatenilor, ale copiilor, ale femeilor, si te vei gindi cu groaza ca nu mai stii pe cine aperi, fiindca vor pieri tocmai aceia pentru a caror libertate ai ridicat armele. Si ce vei simti tu atunci cind va trebui sa-ti spui: “Le-am ridicat pentru a ma apara” ?

ORANIA

Nu sintem singuri, Egmont. Daca e bine sa ne jertfim pentru mii si mii de oameni, atunci tot asa de bine este sa ne crutam viata pentru mii si mii.

EGMONT

Cine se cruta pe el insusi trebuie sa-si dea lui insusi de banuit.

ORANIA

Cine se cunoaste pe el insusi poate merge, sigur de sine, inainte sau inapoi..

EGMONT

Raul de care te temi se va savirsi din vina ta.

ORANIA

E lucru intelept si vrednicsa te impotrivesti unui rau inevitabil.

EGMONT

In fata unei primejdii atit de mari trebuie sa tii seama de orice speranta, cit de mica.

ORANIA

Nu mai avem loc nici pentru un pas: prapastia e chiar la picioarele noastre.

EGMONT

Bunavointa regelui este o temelie atit de ingusta ?

ORANIA

Ingusta nu, dar subreda.

EGMONT

Cred ca esti nedrept. Nu pot tolera ca cineva sa gindeasca astfel despre dinsul. E fiul lui Carol Quintul, si nu poate face o josnicie.

ORANIA

Regii nu fac nimic josnic.

EGMONT

Ar trebui sa-l cunosti mai bine.

ORANIA

Tocmai cunoasterea asta ne indeamna sa nu asteptam o experienta primejdioasa.

EGMONT

Nici o experienta pe care ai curajul s-o faci nu-i primej-dioasa.

ORANIA

Te-ai suparat, Egmont.

EGMONT

Trebuie sa vad cu ochii mei.

ORANIA

Ce bine ar fi daca de data asta ai vedea cu ai mei! Tu crezi, prietene, ca daca tii ochii deschisi vezi. Eu plec. Asteapta sosirea lui Alba, si Dumnezeu sa te ajute. Poate ca refuzul meu te va salva. Poate ca balaurul nu vrea sa prinda nimic daca nu ne poate inghiti pe amindoi deodata. Poate ca mai intirzie ca sa-si poata indeplini mai bine planurile. Si poate ca pina atunci vei vedea si tu lucrurile sub adevarata lor infatisare. Dar atunci, fugi repede, repede, si scapa. Ramii cu bine. Observa tot cu de-amanuntul: citi soldati are, cum ocupa orasul, ce putere pastreaza regenta, ce gindesc prietenii tai. Si da-mi si mie de stire despre toate...Egmont!...

EGMONT

Ce este ?

ORANIA

(luindu-l de mina)

Lasa-te convins! Vino cu mine!

EGMONT

Ce ? Lacrimi, Orania ?

ORANIA

Un barbat poate sa plinga dupa un prieten pierdut.

EGMONT

Crezi ca sint pierdut ?

ORANIA

Este. Gindeste-te. Ti-a mai ramas putina vreme. Ramii cu bine.

EGMONT

(singur)

Ce putere au asupra noastra gindurile altuia! Niciodata nu mi-ar fi trecut asa ceva prin minte; si iata ca temerile omului acestuia au intrat in mine. Nu! Asta e o picatura straina in singele meu. Natura buna, arunc-o afara! Iar cit despre brazdele ingindurate ale fruntii, am eu un mijloc placut ca sa le alung.

Sfirsitul actului al doilea

ACTUL AL TREILEA

Palatul regentei

Margareta de Parma

REGENTA

Trebuia sa ma astept la asta. Cind iti petreci viata muncind si straduindu-te, gindesti ca faci tot ce este cu pu-tinta; dar cel care priveste de departe si porunceste crede ca pretinde numai atit cit se poate. O, regii astia! Niciodata nu mi-as inchipui ca ma va durea asa de mult. E atit de placut sa domnesti! Sa abdici ? Nu stiu cum a putut s-o faca tatal meu. Dar vreau si eu s-o fac.

(In fund apare Machiavelli.)

REGENTA

Vino mai aproape, Machiavelli. Ma gindesc la scrisoarea asta a fratelui meu.

MACHIAVELLI

Pot sa stiu si eu ce cuprinde ?

REGENTA

Vorbe placute pentru mine si multa grija pentru statele lui. Lauda perseverenta, sirguinta si credinta cu care am vegheat pina acum asupra drepturilor majestatii-sale in aceste
tari. Ii pare rau ca poporul neastimparat imi da atit de lucru. E atit de convins de adincimea vederilor mele, e atit de extraordinar de multumit de felul intelept in care ma port,

incit aproape imi vine sa spun ca scrisoarea aceasta este prea frumos scrisa pentru un rege, iar pentru un frate e cu siguranta prea frumos scrisa.

MACHIAVELLI

Nu-i intiia oara cind isi arata indreptatita sa multumire.

REGENTA

Nu, dar e intiia oara cind asta e o figura retorica.

MACHIAVELLI

Nu va inteleg.

REGENTA

Ai sa intelegi. Dupa aceasta introducere, spune: fara trupe, fara o mica armata, voi face aici intotdeauna figura

proasta! Am facut rau, spune el, ca, la plingerile locuitori-
lor, am retras din provincii pe soldatii nostri. Regele e de
parere ca o garnizoana care sta poporului in spate nu-l lasa
sa
faca sarituri prea mari.

MACHIAVELLI

Asta ar atita foarte mult spiritele.

REGENTA

Regele insa e de parere – auzi ? – e de parere ca un
general destoinic, unul care nu tine seama de nimic, ar
putea
ispravi repede si cu poporul, si cu nobilimea, si cu tirgovetii,
si cu taranii. Si de aceea trimite acum, cu o armata puter-
nica...pe ducele de Alba.

MACHIAVELLI

Alba?

REGENTA

De ce te miri ?

MACHIAVELLI

Ati spus ca “il trimite”. Desigur ca intreaba daca sa-l trimita!

REGENTA

Regele nu intreaba. Il trimite.

MACHIAVELLI

Veti vedea, asadar, in slujba domniei-voastre un razboi-
nic incercat.

REGENTA

In slujba mea ? Vorbeste deschis, Machiavelli.

MACHIAVELLI

N-as vrea sa v-o iau inainte cu vorba..

REGENTA

Si eu as vrea sa ma prefac! Sint necajita, foarte necajita.
As prefera ca fratele meu sa spuna ce gindeste decit sa isca-
leasca scrisori ceremonioase, pe care le compune un secretar
de stat.

MACHIAVELLI

N-ar trebui oare sa-si dea seama ?...

REGENTA

Si ii cunosc pe toti si pe dinauntru si pe dinafara. Ar vrea sa le aiba pe toate netede si curatate. Si fiindca ei singuri nu pun mina sa curete, oricine vine cu matura e un om de incredere. Ii vad pe toti, pe rege si pe sfetnicii lui, parc-ar fi brodati pe tapiseria aceasta.

MACHIAVELLI

Asa de bine ?

REGENTA

Nimic nu lipseste. Sint si oameni de treaba printre ei. Rodrich cel cinstit, care e atit de priceput si de masurat, care nu vrea sa se inalte prea sus si totusi nu lasa sa cada nimic. Alonzo cel drept, Freneda sirguinciosul, neclintitul Las Vargas si inca alti citiva care merg impreuna cind influenta partidului celui bun creste. Dar iata, colo, Toledanul, cu ochii infundati in cap, cu fruntea lui de fier, cu privirea arzatoare si adinca, tot mormaie printre dinti si spune ca femeile sint prea bune si ingaduitoare cind nu trebuie, si mai spune ca femeile calaresc pe cai gata inseuati, dar nu

se
pricep sa ingrijeasca de ei, si alte glume la fel, pe care le-am auzit eu cindva de la domnii acestia politici.

MACHIAVELLI

Ati ales pentru tabloul acesta niste culori foarte potrivite.

REGENTA

Marturiseste, Machiavelli, ca dintre toate aceste culori cu care desigur as putea zugravi ceva, nici una nu-i asa de vinata, asa de neagra ca fierea, cum este culoarea fetei lui Alba si cum este culoarea cu care picteaza el. Pentru dinsul orice om este vinovat de sacrilegiu si de lezmajestate, fiindca
prin aceasta invinuire oricine poate fi imediat tras pe roata, tras in teapa, sfisiat in bucati, ars pe rug. Lucrurile bune pe care le-am facut eu aici par a fi nimic din departare tocmai pentru ca sint bune. Dar el se agata de orice indrazneala care
a trecut, aminteste de orice turburare care s-a potolit. Si prin fata ochilor regelui trec atitea razvratiri, atitea razme-rite si atitea grozavii, incit isi inchipuie ca aici oamenii se maninca de vii intre ei, in timp ce la noi necuviintele treca-toare ale citorva neciopliti s-au si uitat de mult. Atunci regele incepe sa-i urasca de-a binelea pe bietii oameni. I se par niste
fiinte odioase, niste fiare, niste monstri. Si atunci el recurge la foc si sabie si crede ca asa se imblinzesc oamenii.

MACHIAVELLI

Cred ca sinteti prea pornita. Dati lucrurilor prea mare importanta. Nu sinteti tot regenta ?

REGENTA

Stiu eu asta. Alba are sa vina cu instructiuni. Am destula experienta in ce priveste treburile statului ca sa stiu cum este
inlaturat cineva fara sa i se ia postul. La inceput va aduce niste instructiuni care vor fi vagi si piezise. Va lua tot
felul de masuri pentru ca are puterea in mina. Si cind eu am sa protestez, el va pretinde ca are anumite instructiuni secrete.
Cind voi cere sa le vad si eu, are sa ma poarte cu vorba; daca
am sa starui, are sa-mi arate o hirtie care va cuprinde cu totul altceva. Si daca nu ma voi linisti nici atunci, n-are sa faca nimic, ca si cum n-as fi scos nici o vorba. Si in vremea asta el va face lucruri de care mi-i teama si va inlatura ceea ce eu vreau.

MACHIAVELLI

As vrea sa va pot contrazice.

REGENTA

Va atita din nou cu asprime si cruzime ceea ce eu am

potolit cu o nemaipomenita rabdare. Voi vedea cu ochii mei cum imi piere opera, si pe deasupra voi mai purta si vina lui.

MACHIAVELLI

Mai asteptati, alteta.

REGENTA

Am destula stapinireasupra mea ca sa fiu linistita. Poate sa vina. Am sa-i dau locul cu toata demnitatea, inainte ca el sa ma inlature.

MACHIAVELLI

Asa de repede acest pas important ?

REGENTA

E mai greu decit crezi. Cine-i obisnuit sa domneasca, cine e obisnuit sa tina in fiecare zi in mina lui soarta a mii si mii de oameni se scoboara de pe tron ca intr-un mor-

mint. Dar e mai bine asa decit sa traiesti printre oameni ca o fantoma si sa revendici o faima desarta, un post pe care
altul l-a mostenit de la tine, pe care il ocupa si de care

se foloseste.

Acasa la Klarchen

Klarchen, mama

MAMA

O dragoste ca a lui Brackenburg n-am mai vazut. Cre-
deam ca asa ceva nu se gaseste decit in legende.

KLARCHEN

(umbla incoace si incolo prin odaie, fredonind)

Sufletul indragostit,
Numai el e fericit...

MAMA

Banuieste ca umbli cu Egmont, dar eu cred ca, daca
ai vrea si daca te-ai purta mai prietenos cu dinsul, te-ar
lua si acum.

KLARCHEN

(cinta)

Voios nespus,
Dar si mihnit,
Pe ginduri dus

Necontenit;
Dorind,
Rivnind
In chinuri grele;
Chiuind vesel
Pina la stele,
Batut amarnic
De ginduri rele;
Sufletul indragostit,
Numai el e fericit.

MAMA

Mai lasa cintecul asta!

KLARCHEN

De ce nu-ti place ? E un cintec puternic. Am adormit de multe ori cu el un copil mare.

MAMA

Te gindesti numai la dragostea ta. N-ar trebui sa uiti totul numai pentru un lucru. Pe Brackenburg ar trebui sa-l respecti, eu asa iti spun. Poate ca odata el te va face fericita.

KLARCHEN

El ?

MAMA

Da, da, are sa vina si vremea aceea! Voi copiii, nu vedeti nimic inaintea voastra si nu ascultati sfaturile noastre. Si tineretea si dragostea, toate au un sfirsit. Si vine o vreme cind multumesti lui Dumnezeu ca ai un locsor unde sa te aciuezi.

KLARCHEN

(se infioara, tace o clipa si tresare)

Mama, poate sa vina vremea aceea si poate sa vina si moartea. E cumplit sa te gindesti...Si daca vine...daca va trebui...atunci...vom face si noi ce vom putea...Sa ma lipsesc de tine, Egmont! (Cu lacrimi in ochi.) Nu, nu-i cu putinta, nu-i cu putinta!

(Intra Egmont, infasurat in mantie, cu palaria pe ochi.)

EGMONT

Klarchen!

KLARCHEN

(tresarind, cu un strigat)

Egmont! (Se duce repede spre dinsul.) Egmont! (Il imbratiseaza si ramine la pieptul lui.) O, dragul meu, scumpul
meu! Ai venit, in sfirsit!

EGMONT

Buna seara, mama!

MAMA

Bine ati venit, domnule conte! Fetita mea era sa moara de mihnire ca ati intirziat atita. Toata ziua a vorbit iar de dumneavoastra.

EGMONT

Imi dai ceva de mincare ?

MAMA

Prea multa cinste pentru noi! Numai sa avem ce.

KLARCHEN

Da, sigur, este. N-ai nici o grija, mama! Am pregatit eu tot ce trebuie. Sa nu ma spui, mama!

MAMA

Nu prea e mare lucru!

KLARCHEN

O clipa numai! Eu ma gindesc asa: cind e el linga mine, nu mi-i foame de loc; nici lui n-ar trebui sa-i fie foame cind sint linga dinsul.

EGMONT

Crezi ?

(Klarchen bate din picior si se intoarce suparata.)

EGMONT

Ce ai ?

KLARCHEN

Cit de rece esti astazi! Nici nu m-ai sarutat macar.
De ce iti tii miinile infasurate in mantie ca un copil in

scutece ? Un soldat si un indragostit nu trebuie sa-si
ascunda
miinile.

EGMONT

Toate lucrurile la vremea lor, draga mea! Cind soldatul
sta la pinda si vrea sa afle ceva de la dusman, se stringe
in el insusi, se prinde singur in brate si chibzuieste adinc.
Si un indragostit...

MAMA

Dar nu vreti sa sedeti si sa va scoateti mantia ? Eu ma

duc la bucatarie. Cind sinteti aici, Klarchen nu se mai gindeste la nimic altceva. Trebuie sa va multumiti cu ce gasiti.

EGMONT

Bunavointa dumitale este cea mai buna mirodenie.

KLARCHEN

Si atunci dragostea mea ce este ?

EGMONT

Tot ce vrei.

KLARCHEN

Aseaman-o cu ceva daca poti.

EGMONT

Mai intii, uite!

(Isi arunca mantia si apare in haine bogate.)

KLARCHEN

O!

EGMONT

Acum miinile mi-s libere.

(O imbratiseaza.)

KLARCHEN

Nu, lasa! Iti strici hainele! (Dindu-se inapoi.) Ce minu-
nat! Nici nu-mi vine sa ma ating.

EGMONT

Esti multumita ? Stii ca ti-am fagaduit sa vin o data
in haine de gala.

KLARCHEN

De atunci nu te-am mai rugat. Am crezut ca nu vrei.
A! Uite si “Lina de Aur”!

EGMONT

Acum ai vazut-o ?

KLARCHEN

Imparatul ti-a dat-o ?

EGMONT

Da. Cordonul si insignele dau celui care le poarta cele
mai inalte drepturi. Nu recunosc pe lume nici un alt jude-
cator pentru faptele mele decit pe marele maestru al ordi-
nului, impreuna cu adunarea cavalerilor.

KLARCHEN

O, tu ai putea sa lasi o lume intreaga sa te judece... Catifeaua e minunata! Si broderia! Si ceaprazul! Nu stii de unde sa incepi!

EGMONT

Satura-ti ochii!

KLARCHEN

“Lina de Aur”! Mi-ai spus povestea ei si mi-ai spus ca e o distinctie pentru fapte mari si deosebite si pe care o meriti si o capeti cu truda si cu sirguinta. E un lucru de

mare pret...Pot s-o aseman cu dragostea ta...Tot asa o port si eu la piept...Si totusi...

EGMONT

Ce vrei sa spui ?

KLARCHEN

Si totusi nu pot s-o aseman...

EGMONT

De ce ?

KLARCHEN

Eu n-am dobindit-o cu truda si cu sirguinta si n-am meri-
tat-o.

EGMONT

Cu dragostea e altceva. O meriti pentru ca n-ai cerut-o...
Si de cele mai multe ori o dobindesc tocmai oamenii
care nu alearga dupa dinsa.

KLARCHEN

Judeci asa dupa tine ? Despre tine spui aceste vorbe
mindre ? Tu, care esti iubit de tot poporul!

EGMONT

O, daca macar as fi facut ceva pentru el! Daca as putea
face ceva pentru el! Asa le place oamenilor sa ma iubeasca.

KLARCHEN

Ai fost desigur astazi la regenta ?

EGMONT

Da, am fost.

KLARCHEN

Esti bine cu dinsa ?

EGMONT

Cred ca da. Sintem prietenosi si serviabili unul fata de altul.

KLARCHEN

Si in suflet ?

EGMONT

Ii doresc tot binele. Fiecare dintre noi are scopurile lui. Dar n-are a face. E o femeie strasnica, isi cunoaste oamenii si ar putea sa vada lucrurile adinc daca n-ar fi asa de banuitoare. Eu ii dau mult de furca fiindca ea cauta mereu taine in dosul faptelor mele, si eu n-am nici o taina.

KLARCHEN

Chiar nici una ?

EGMONT

Poate, totusi, dar foarte putine. Orice vin, cu timpul,
lasa piatra la fundul butoiului. Orania insa constituie
pentru dinsa o preocupare si mai mare si o problema mereu
noua. El lasa sa se creada ca are intotdeauna ceva de as-
cuns. Si ea se tot uita la el si incearca mereu sa ghiceasca
ce gindeste si incotro merge.

KLARCHEN

E prefacuta ?

EGMONT

Daca-i regenta, mai intrebi ?

KLARCHEN

Nu, voiam sa spun: e falsa ?

EGMONT

Nici mai mult , nici mai putin decit cineva care vrea
sa-si ajunga scopul.

KLARCHEN

Eu n-as putea sa ma descurc in lumea aceea. Ea insa are un suflet de barbat, alt soi de femeie, nu e ca noi, astea care ne indeletnicim cu cusutul si cu bucataria. Ea este mareata, inimoasa, hotarita.

EGMONT

Da, asa este atunci cind nu-s treburile prea incarcate. De data asta insa si-a cam pierdut cumpatul.

KLARCHEN

Cum asa ?

EGMONT

Are si o mustacioara, si uneori o loveste podagra. O adevarata amazoana.

KLARCHEN

O femeie impunatoare! Eu m-as sfii sa ma infatisez la dinsa.

EGMONT

De obicei nu esti asa de sfioasa...Dar asta nici n-ar fi teama, ci numai rusine feciorelnica.

(Klarchen lasa ochii in jos, il ia de mina si se stringe linga dinsul.)

EGMONT

Te inteleg, fetito draga! Poti sa-ti ridici ochii! (Ii

saruta ochii.)

KLARCHEN

Lasa-ma sa tac. Lasa-ma sa te tin linga mine. Lasa-ma sa ma uit in ochii tai, sa gasesc totul in ei, mingiiere si

speranta, si bucurie si mihnire. (Il imbratiseaza si il priveste.) Spune-mi, spune! Nu mai inteleg! Tu esti Egmont ? Contele Egmont ? Marele Egmont, care face atita vilva, despre care toata lumea vorbeste si la care tin toate provinciile ?

EGMONT

Nu, Klarchen, nu sint eu.

KLARCHEN

Cum ?

EGMONT

Vezi tu, Klarchen... (S-aseaza pe un scaun; ea ingenuncheaza pe un taburet, cu bratele pe genunchii lui, uitindu-se la el.) Egmont acela de care vorbesti e un Egmont ursuz, rigid, rece, un om care trebuie sa se stapineasca si sa-si schimbe fata cind intr-un fel, cind intr-altul. Cind lumea il vede vesel si voios, el este framintat de ginduri, neinteles, incurcat. E iubit de un popor care nu stie ce vrea,

respectat si ridicat in slava de o multime cu care nu se poate face nimic; inconjurat de prieteni in care nu se poate increde; pindit de oameni care nu stiu cum ar face sa se atinga de dinsul. El lucreaza si se trudeste, deseori fara scop, de multe ori fara rasplata...O, nu ma intreba cum traieste si ce simte acest om. Insa acesta de aici, Klarchen, acesta e un om linistit, sincer, fericit, iubit si cunoscut de inima cea mai buna, pe care si el o cunoaste bine si pe care cu toata dragostea si increderea o stringe la inima lui. (O imbratiseaza.) Acesta e Egmont al tau.

KLARCHEN

Acum pot sa mor! Nu e pe lume bucurie mai mare decit asta.

Sfirsitul actului al treilea

ACTUL AL PATRULEA

O strada

Jetter , mesterul dulgher

JETTER

Hei! Pst! Hei! Vecine, o vorba!

DULGHERUL

Vezi-ti de drum si taci din gura.

JETTER

Numai o vorba. Nimic nou ?

DULGHERUL

Nimic, decit ca n-avem voie sa vorbim si nici un fel de noutati.

JETTER

Cum asta ?

DULGHERUL

Hai ici linga perete. Fii cu bagare de seama. Ducele de Alba, de indata ce a sosit, a dat un ordin in care spune

ca daca doi sau trei oameni vor fi prinsi stind de vorba pe strada, vor fi declarati vinovati de inalta tradare, scurt, fara nici o ancheta.

JETTER

Vai de mine!

DULGHERUL

Sub pedeapsa inchisorii pe viataeste oprit sa vorbesti despre chestiuni de stat.

JETTER

Vai, libertatea noastra!

DULGHERUL

Si oricine va critica faptele guvernului va suferi prdeapsa cu moartea.

JETTER

Vai de capetele noastre!

DULGHERUL

Si parintii, copiii, rudele, prietenii, servitorii sint indemnati, cu fagaduiala ca vor fi bine rasplatiti, sa destainuiasca tot ceea ce se petrece in casa tribunalului care a fost infiintat anume pentru aceasta.

JETTER

Hai sa mergem acasa!

DULGHERUL

Iar celor care se vor supune li se fagaduieste ca nu se va atinge nimeni de trupul, cinstea si averea lor.

JETTER

Ce marinimie! Mie, cum a intrat ducele in oras, mi s-a inclestat inima. De-atunci mi se pare mereu ca cerul e acoperit cu o pinza neagra si ca s-a lasat atit de jos, incit trebuie sa te incovoi ca sa nu te lovesti de dinsul.

DULGHERUL

Dar de soldati ce zici ? Strasnici! Cu totul altfel decit
racanii cu care sintem noi obisnuiti.

JETTER

Ptiu! Ti se stringe inima cind ii vezi in mars pe strada.
Drepti ca luminarea, cu privirile neclintite, si toti intr-un
pas. Si cind e vreunul de santinela si treci prin fata lui,
parca ar vrea sa te strapunga cu privirea, nu altceva. Si
e asa de teapan si de ursuz, incit ai impresia ca vezi postati
in toate colturile numai temniceri. Nu-mi plac deloc.
Ostasii nostri erau oameni de treaba; isi mai permiteau
ei pe ici, pe colo cite ceva, stateau cu picioarele raschirate,
cu palaria pe o ureche, le placea sa traiasca si lasau si pe
altii sa traiasca. Dar acestia parca sint niste masini in care
e cite un drac.

DULGHERUL

Daca unul din astia ar striga: “Stai!” si te-ar lua la
ochi cu arma, crezi ca ai putea sa nu stai ?

JETTER

As muri pe loc.

DULGHERUL

Hai acasa!

JETTER

Stam prost de tot. Cu bine!

(Vine Soest.)

SOEST

Hei, prieteni, camarazi, stati putin!

DULGHERUL

Sst! Sa mergem!

SOEST

Stiti ?

JETTER

Stim chiar prea mult.

SOEST

Regenta a plecat.

JETTER

Atunci, Dumnezeu sa ne aiba in sfinta lui paza!

DULGHERUL

Numai ea ne-a mai aparat.

SOEST

Pe neasteptate si fara sa stie nimeni. Nu se putea intelege cu ducele. A lasat vorba nobilimii ca se intoarce. Dar nimeni nu crede.

DULGHERUL

Numai nobilii sint de vina ca au lasat sa vina pacostea asta noua pe capul nostru. Ar fi putut s-o impiedice. Privilegiile noastre s-au dus.

JETTER

Pentru Dumnezeu, nu mai vorbiti de privilegii! Mie imi miroase numai a executie! Soarele nu-si arata fata, si ceata pute.

SOEST

A plecat si Orania.

DULGHERUL

Toti ne-au parasit.

SOEST

A mai ramas contele Egmont.

JETTER

Slava Domnului! Sa-i ajute Dumnezeu! Numai el mai poate sa faca ceva!

(Vine Vansen.)

VANSEN

In sfirsit, gasesc si eu citiva care inca nu s-au tupilat nicaieri.

JETTER

Fa-ne placerea si vezi-ti de drum!

VANSEN

Nu sinteti politicosi.

DULGHERUL

Nu-i timp acum de temenele. Te maninca iar spinarea ? Te-ai vindecat asa de repede ?

VANSEN

Un soldat e obisnuit cu ranile. Daca m-as fi sinchisit

de bataie, n-as fi facut nimic in viata.

JETTER

Poti s-o patesti si mai rau.

VANSEN

Mi se pare ca din pricina vijeliei care se apropie, au inceput sa ti se cam moaie madularele.

DULGHERUL

Ai sa vezi in curind ce au sa simta madularele tale daca nu te astimperi.

VANSEN

Bieti soareci, care nu mai pot de spaima cind stapinul casei a adus o mita noua! Doar putintel mai altfel; incolo, ne vom face mendrele tot asa ca si pina acum, n-aveti nici o grija.

DULGHERUL

Esti o secatura indrazneata.

VANSEN

Cumetre guguman! Asteapta mai intii sa vezi ce face ducele. Motanul acesta batrin parca a inghitit pina azi draci, nu soareci, si acum nu poate sa-i mistuie. Sa mai asteptam. Trebuie si el sa manince, sa bea, sa doarma, ca si ceilalti oameni. Mie nu mi-e frica niciodata, numai sa folosim bine timpul. La inceput o ia repede. Pe urma are sa vada si el ca-i mai bun traiul in camara printre sunci si ca e mai bine sa doarma noaptea in liniste decit sa prinda in pod citiva soricei. Ii cunosc eu pe guvernatorii astia!

DULGHERUL

Uite ce indrazneste un astfel de om sa vorbeasca! Daca mie mi-ar iesi din gura asa ceva, nu m-as mai socoti o clipa sigur.

VANSEN

Fiti pe pace! Nici Dumnezeu in ceruri n-are habar de niste viermi ca voi, d-apoi regentul!

JETTER

Gura pacatoasa ce esti!

VANSEN

Stiu insa pe altii carora le-ar prinde mai bine sa nu mai faca pe vitejii si sa aiba curajul unui croitor.

DULGHERUL

Ce vrei sa spui ?

VANSEN

Hm! Ma gindesc la Egmont.

JETTER

Egmont ? De ce sa-i fie lui frica ?

VANSEN

Eu sint un om sarac si as putea trai un an intreg din ceea ce pierde el intr-o singura seara. Si totusi as merita sa-mi dea venitul lui pe un an daca i-as imprumuta capul meu macar un sfert de ceas.

JETTER

Ei, mai las-o! Parul lui Egmont e mai destept decit creierul tau.

VANSEN

Da, dar nu atit de siret. Domnii astia nobili sint primii care cad in capcana. N-ar trebui sa fie atit de increzatori.

JETTER

I-auzi palavre! Un mare senior ca Egmont!

VANSEN

Tocmai din pricina ca nu e croitor.

JETTER

Gura spurcata!

VANSEN

Eu as vrea ca Egmont sa simta in madulare macar un ceas curajul vostru, asa incit sa-l apuce tremuriciul si sa plece din oras.

JETTER

Vorbesti intr-aiurea. Egmont e in tot atita siguranta ca si stelele pe cer.

VANSEN

N-ai vazut niciodata o stea care cade ? A pierit cit ai clipi din ochi!

DULGHERUL

Dar cine cauta sa-i faca vreun rau ?

VANSEN

Cine cauta ? Poate ai de gind sa-l opresti tu pe acela care vrea sa-i faca rau ? Ai sa pornesti cumva tu rascoala cind au sa-l inchida ?

JETTER

A!

VANSEN

Sinteti gata cumva sa va puneti ciolanele in joc pentru el ...

SOEST

E!

VANSEN

(imitindu-i)

A! E! O! Rostiti, de mirare tot alfabetul! Asa este si asa ramine! Dumnezeu sa-l pazeasca!

JETTER

Ma ingrozeste nerusinarea dumitale. Un om atit de nobil si de cumsecade sa fie amenintat ?

VANSEN

He-hei! Un ticalos o duce intotdeauna mai bine. Cind sade pe banca acuzatilor, isi bate joc de judecatori; cind

e judecator, face bucuros din orice impricinat un criminal. Eu am copiat odata un act in care scria cum un judecator a capatat de la curte laude si bani pentru ca l-a anchetat

pe un om cinstit care era rau vazut si l-a scos vinovat de tot felul de lucruri.

DULGHERUL

Asta-i iarasi o minciuna gogonata. Cum poti sa scoti cu ancheta dintr-un nevinovat un vinovat ?

VANSEN

Cap sec! Acolo unde ancheta n-are ce scoate, mai pune ea de la dinsa! Omul cinstit e nechibzuit, ba chiar incapa-tinat. La inceput il iei mai cu binisorul, si omul, care e mindru de nevinovatia lui, spune tot, de-a dreptul, si spune lucruri pe care unul mai prevazator le-ar ascunde. Pe urma inchizitorul din raspunsuri face iarasi intrebari si pindeste sa vada unde apare o contrazicere cit de mica. Si atunci stringe deodata latul, si bietul om cade in cursa: fie ca ici a spus prea mult, fie ca dincolo a spus prea putin, sau ca din cine stie ce scapare din vedere n-a pomenit de cutare amanunt sau ca, in sfirsit, a intrat frica in el. Si atunci totul este pus pe roate. Si sa ma credeti ca o cer-setoare care scormoneste dupa cirpe intr-un gunoi nu lu-lucreaza cu mai multa atentie decit un asemenea fabricant de vinovati, care, din niste indicii marunte, strimbate, sucite, intortocheate, masluite, ascunse sau plasmuite,

mestereste, in sfirsit, o sperietoare de cirpe si de paie, pentru ca sa-si poata spinzura inculpatul macar in efigie. Si bietul om sa multumeasca lui Dumnezeu daca scapa numai cu atita.

JETTER

Bre! Cum ii merge gura!

DULGHERUL

Poate ca asa s-o fi intimplat cu mustele, dar viespile isi bat joc de paienjenisul dumitale.

VANSEN

Asta depinde de paianjeni. Iata, de pilda, ducele de Alba, lung cum e, seamana leit cu un paianjen. Dar nu un paianjen din aceia grosi, aceia-s mai putin veninosi, ci un paianjen subtire si cu picioare lungi, care, oricit ar minca, nu se ingrasa si care toarce niste fire subtiri de tot, dar cu atit mai rezistente.

JETTER

Egmont e cavaler al “Linii de Aur”. Cine are voie sa

se atinga de dinsul ? Nu poate fi judecat decit numai de semenii lui, numai de adunarea tuturor cavalerilor. Numai gura ta cea rea si cugetul tau cel pacatos te fac sa indrugi asemenea palavre.

VANSEN

Si daca vorbesc, inseamna ca-i doresc raul ? Nu zic, e un domn foarte cumsecade. La citiva prieteni de-ai mei, care in alta parte ar fi fost spinzurati, el le-a dat drumul numai cu o portie buna de vergi la spate. Si acum, plecati, plecati de aici! Va sfatuiesc chiar eu. Vad o patrula care vine-ncoace.
Nu prea are aerul ca vrea sa bea un pahar cu noi. Sa asteptam linistiti si sa vedem. Am vreo citeva nepoate si un cumatru circiumar. Daca astia au sa guste cumva din ele si n-au sa se imblinzeasca, atunci sa stiti ca sint niste dihanii indracite.

Palatul Culenburg
Apartamentul ducelui de Alba

Silva si Gomez

SILVA

Ai executat ordinele ducelui ?

GOMEZ

Intocmai asa cum a spus. Toate patrulele au ordin sa se gaseasca in fiecare zi la o ora anumita in locuri deose-

bite, indicate de mine. Pina atunci, ca de obicei, vor cutre-
iera orasul ca sa pastreze ordinea. Nici una nu stie de cea-
lalta. Fiecare crede ca ordinul e numai pentru ea. Asadar,
intr-o clipa se poate stringe cordonul, si toate intrarile pala-
tului pot fi ocupate. Stii de ce s-a dat ordinul acesta ?

SILVA

Sint obisnuit sa ascult orbeste. Si de cine e mai usor
sa asculti decit de duce, cind rezultatul dovedeste intot-
deauna ca el a poruncit bine!

GOMEZ

Bun, bun. De altfel, nu-i nici o mirare ca si tu te-ai
facut inchis si zgircit la vorba ca si dinsul, o data ce toata
vremea trebuie sa stai in preajma lui. Mie mi se pare mai
ciudat, fiindca sint obisnuit cu slujba italieneasca, mai
usoara. In ce priveste credinta si ascultarea, am ramas
acelasi, dar m-am obisnuit sa stau de vorba si sa discut.
Voi toti sinteti tacuti si nu stiti sa traiti. Ducele seamana
cu un turn de bronz fara porti, asa ca garnizoana din el
ar trebui sa aiba aripi. Deunazi, la masa, l-am auzit spu-
nind despre un om vesel si prietenos ca e ca o circiuma
proasta, cu o firma mare scoasa in strada ca sa
ademeneasca
trindavii, cersetorii si hotii.

SILVA

Si nu ne-a adus oare incoace fara sa scoata un cuvint ?

GOMEZ

Da, in privinta asta, nimic de zis. Negresit! Cine a vazut cu cita pricepere a adus el armata din Italia incoace, apoi a avut ce vedea! S-a strecurat printre prieteni si dusmani, printre francezi, monarhisti si eretici, printre elvetieni si aliati; a pastrat cea mai severa disciplina si a stiut sa conduca lesne si fara piedici expeditia aceasta, care era socotita atit de primejdioasa... Am avut ce vedea si ce invata!

SILVA

Si aici la fel! E o liniste si o pace ca si cind n-ar fi fost nici o rascoala.

GOMEZ

Era destula liniste si cind am sosit noi.

SILVA

In provincii e mai multa liniste acuma decit inainte.
Si daca se mai misca ici-colo cite unul, se misca fiindca vrea sa fuga. Dar cred ca si acestora are sa li se inchida drumul.

GOMEZ

Abia acum are sa-si cistige bunavointa regelui.

SILVA

Si noua nu ne ramine altceva mai bun de facut decit sa ne-o pastram pe-a lui. Daca vine regele pe aici, atunci desigur ca ducele si cei recomandati de el nu vor ramine nerasplatiti.

GOMEZ

Crezi ca vine regele ?

SILVA

Se fac atitea pregatiri, incit e foarte probabil sa vina.

GOMEZ

Eu nu prea cred in pregatirile acestea.

SILVA

Oricum, nu vorbi despre asta. Fiindca chiar daca regele n-are cumva de gind sa vina, atita cel putin e sigur: ca lumea trebuie sa creada ca vine.

(Intra Ferdinand, fiul natural al lui Alba)

FERDINAND

Tatal meu n-a venit inca ?

SILVA

Il asteptam.

FERDINAND

Trebuie sa soseasca printii.

GOMEZ

Vin astazi ?

FERDINAND

Da, Orania si Egmont.

GOMEZ

(incet, lui Silva)

Incep sa pricep ceva.

SILVA

Ce pricepi pastreaza pentru tine.

(Intra ducele de Alba. Ceilalti se retrag mai in fund.)

ALBA

Gomez!

GOMEZ

(inaintind)

Da, stapine!

ALBA

Ai pus strajile si le-ai dat ordinele trebuitoare ?

GOMEZ

Intocmai asa cum ati spus. Patrulele...

ALBA

Bine. Sa stai in galerie. Silva iti va spune clipa cind vei aduna strajile si vei ocupa intrarile palatului. Restul il stii.

GOMEZ

Da, stapine.

(Iese)

ALBA

Silva!

SILVA

Aici sint.

ALBA

Trebuie sa arati astazi tot ceea ce am pretuit intot-
deauna la tine: curaj, hotarire, executie neclintita.

SILVA

Va multumesc ca-mi dati prilejul sa arat ca sint tot
eu cel de altadata.

ALBA

Indata ce printii vor intra la mine, du-te repede si
aresteaza-l pe secretarul lui Egmont. Ai luat masuri sa
fie prinsi toti ceilalti care au fost indicati ?

SILVA

Sa n-aveti nici o grija. Soarta lor se va implini, ca o eclipsa de soare bine calculata, cu strasnicie si punctualitate.

ALBA

Ai pus sa fie observati cu de-amanuntul ?

SILVA

Toti. Si Egmont inaintea tuturor. El e singurul care, de cind sinteti aici, nu si-a schimbat purtarea. Toata ziua cind pe un cal, cind pe altul, pofteste oaspeti la masa, e mereu vesel si amuzant, joaca zaruri, trage la tinta, si noaptea pleaca pe furis la draguta lui. Ceilalti, dimpotriva, si-au schimbat dintr-o data felul de viata. Stau pe acasa, si cind te duci pe la dinsii, parc-ar avea bolnav in casa.

ALBA

De aceea trebuie lucrat repede, pina nu se insanatosesc fara voia noastra!

SILVA

Le-atin eu calea. Asa cum ati dat ordin, ii coplesim
cu onoruri si servicii. Li-i frica. Politiceste , ne multumesc
cu sfiala si simt ca cel mai bun lucru pe care l-ar avea
de facut ar fi sa fuga. Dar nici unul nu indrazneste sa faca
un pas. Toti sovaie si nu se pot uni. Iar pe cel care ar
indrazni
sa faca singur ceva il opreste spiritul de casta. Bucurosi
ar vrea sa se sustraga cu toti de orice banuiala, si dau
din ce in ce mai mult de banuit. De pe acum vad cu bucu-
rie ca planul vostru se indeplineste pe de-a-ntregul.

ALBA

Ma bucur numai de cele infaptuite. Si chiar si de asta
nu prea, fiindca mai ramin mereu multe lucruri care ne
dau de gindit si ne framinta. Norocul se incapatineaza de
multe ori sa innobileze ceea ce e vulgar si nevrednic si sa
necinsteasca printr-un rezultat vulgar faptele bine chib-
zuite. Asteapta pina vin printii. Si atunci da-i ordin lui
Gomez sa ocupe strazile, iar tu du-te repede si aresteaza
pe secretarul lui Egmont si pe ceilalti care au fost indicati.
Dupa aceea intoarce-te aici si spune fiului meu sa-mi aduca
stirea in consiliu.

SILVA

Nadajduiesc ca pina diseara sa va raportez indeplinirea
ordinului.

(Alba se duce catre fiul lui, care a stat pina
acum in galeria din fund.)

SILVA

Nu-mi vine sa mi-o spun, dar speranta mea se clatina.
Mi-i teama ca nu va fi asa cum crede el. Vad in
fata ochilor

niste duhuri care, in tacere si pe ginduri, cintaresc in tal-
gere negre soarta printilor si a mii de oameni. Limba
cumpenei se misca incetisor incoace si incolo. Judecatorii
par sa chibzuiasca adinc. In sfirsit, un talger se scoboara
si altul se ridica, impins de incapatinarea soartei; si
totul se hotaraste.

ALBA

(catre Ferdinand)

Cum ai gasit orasul ?

FERDINAND

Toate s-au potolit. Cu aerul ca ma plimb, am luat,
calare, strada dupa strada. Strajile domniei-tale, bine im-
partite, au raspindit o teama atit de adinca, incit nimeni
nu mai cuteaza sa cricneasca. Orasul seamana cu o cimpie
atunci cind de departe fulgera furtuna; nu mai vezi nici
o pasare, nici o lighioana care sa nu fuga repede spre vreun
adapost.

ALBA

Altceva n-ai mai vazut ?

FERDINAND

L-am intilnit pe Egmont, calare, impreuna cu alti citiva.
Ne-am salutat. I-am laudat calul, care era cam salbatic.
M-a intimpinat strigind: “Sa ne grabim sa ne strunim
caii, vom avea in curind nevoie de ei”. Si mi-a spus ca are
sa ma mai vada asta-seara; la cererea domniei-tale, va veni
sa se sfatuiasca cu domnia-ta.

ALBA

Da, da, are sa te vada aici.

FERDINAND

Dintre toti cavalerii pe care ii cunosc aici, el imi place
cel mai mult. Cred ca ne vom imprieteni.

ALBA

Esti mereu grabit in ceea ce faci si nu esti destul de prevazator. Vad mereu in tine usurinta mamei tale, usurinta care a aruncat-o atit de repede in bratele mele. Aparenta te-a facut sa te grabesti si sa faci legaturi primejdioase.

FERDINAND

Sint gata sa ma las condus de vointa domniei-tale.

ALBA

Iert singelui tau tinar aceasta usuratica bunavointa, aceasta voiosie imprudenta. Numai nu uita lucrul pentru care am fost trimis aici si partea pe care as vrea s-o iei si tu la ceea ce am de indeplinit.

FERDINAND

Aminteste-mi si nu ma cruta acolo unde crezi ca e nevoie.

ALBA

(dupa o pauza)

Ferdinand!

FERDINAND

Da, tata!

ALBA

Printii vor veni peste citeva clipe. Nu lua drept nein-credere faptul ca de-abia acum iti spun ceea ce trebuia

sa se intimple. Orania si Egmont nu vor mai iesi de aici.

FERDINAND

Ce vrei sa faci ?

ALBA

S-a hotarit ca trebuie arestati. Te mira ? Asculta ce ai de facut. Cauzele le vei afla dupa ce totul va fi gata. Acuma nu mai este timp sa ti le explic. Numai cu tine as vrea sa vorbesc despre ceea ce e maret si tainic. O legatura trainica ne inlantuie pe amindoi. Imi esti scump si drag. As vrea sa pun in tine totul. N-as vrea numai sa te obisnuiesc sa asculti de ordinele date. As vrea sa sadesc in tine puterea de-a pricepe scopul, de-a porunci, de-a executa. As vrea sa-ti las o mare mostenire, si regelui sa-i las in tine un slujitor de mare folos. As vrea sa te inzestrez cu tot ce am mai bun, asa incit sa nu te rusinezi fata de fratii tai.

FERDINAND

Cit de indatorat iti sint pentru aceasta dragoste pe care numai mie mi-o arati, in timp ce un imperiu intreg tremura inaintea ta!

ALBA

Asculta acum ce este de facut. Indata ce printii vor
veni, toate intrarile palatului vor fi ocupate. In privinta
asta, are ordin Gomez. Silva se va duce in graba sa prinda
pe secretarul lui Egmont si pe toti cei ce sint mai suspecti.
Tu sa tii in ordine strajile la poarta si prin curti. Inainte
de toate, pune in camerele de alaturi oamenii cei mai siguri
pe care-i avem. Dupa aceea, sa stai in galerie pina cind
se intoarce Silva, si atunci intra inauntru si adu-mi o hir-
tie oarecare, ca semn ca el a indeplinit ce avea de facut.
Pe urma du-te in antecamera si stai acolo pina pleaca Ora-
nia. Ia-te dupa el. Eu il tin aici pe Egmont, sub pretext
ca as vrea sa-i mai spun ceva. Cind Orania a ajuns la capa-
tul galeriei, cere-i sa-ti dea sabia, cheama straja si inchi-
deti-l repede, e cel mai primejdios dintre toti. Iar eu am
sa-l arestez aici pe Egmont.

FERDINAND

Ascult, tata. Pentru prima oara o fac cu inima grea
si cu ingrijorare.

ALBA

Iti iert asta. E cea dintii zi mare pe care o traiesti.

(Intra Silva.)

SILVA

O stafeta din Anvers. Scrisoare de la Orania. Nu vine.

ALBA

Asa spune stafeta ?

SILVA

Nu, inima mea mi-o spune.

ALBA

Prin tine vorbeste geniul meu cel rau. (Dupa ce citeste scrisoarea, face semn celorlalti doi, care se retrag in galeria din fund. Ramine singur in fata.) Nu vine! Amina pina la ultima clipa explicatia. Indrazneste sa nu vina! De data asta, deci, impotriva oricarei presupuneri, inteleptul a fost destul de intelept ca sa nu fie intelept! Ceasornicul isi urmeaza drumul. Inca putin mai are de mers aratatorul, si o mare opera se va indeplini sau nu va izbuti, si daca nu va izbuti acum, nu va izbuti niciodata; fiindca este ceva care nu poate fi incercat a doua oara si nu poate fi ascuns. Am chibzuit totul bine si de multa vreme, m-am gindit si la cazul acesta, si am hotarit ceea ce trebuie facut si in acest caz. Iar acum, cind e vorba sa trec la fapte, abia ma pot opri sa nu cintaresc din nou tot ce e pentru si tot ce e contra. E bine sa-i prind pe ceilalti daca pe el nu-l pot prinde ? Sa amin lucrurile si sa las pe Egmont cu ai lui si cu atitia altii pe care acum, poate chiar numai astazi, ii am in miinile mele ? Asadar, soarta te invinge si pe tine,

tu, care esti de neinvins ? Cita chibzuiala! Cita pregatire migaloasa! Ce plan maret si frumos! Si cit de aproape era nadejdea de telul ei! Si acum, in clipa decisiva, te vezi deodata intre doua rele. Intinzi mina in viitorul intunecat ca intr-o urna cu sorti – ceea ce apuci in mina e inca impaturit si nu stii: ai cistigat sau ai dat gres! (Trage cu urechea, ca si cind ar auzi ceva, si se duce la fereastra.) El este! Egmont! Atit de sprinten te-a adus calul si nu s-a speriat nici de mirosul de singe, nici de duhul cu sabia scoasa care te-ntimpina la poarta! Descaleca! Acum esti cu un picior in groapa! Acum esti cu amindoua! Da, da, dezmiarda-l, bate-l pe grumaz:e cea din urma oara cind

il dezmierzi pentru ca te-a slujit cu vrednicie! Si mie nu-mi mai ramine de ales. Atit de orbit cum este acum, Egmont nu-mi va cadea in mina a doua oara! Veniti incoace! (Ferdinand si Silva vin repede.) Faceti asa cum am poruncit. Nu-mi schimb hotarirea. Il tin cum voi putea aici pe Egmont pina cind imi aduci stirea de la Silva. Pe urma stai pe aproape. Soarta iti rapeste si tie marele merit de-a fi arestat cu mina ta pe cel mai mare dusman al regelui. (Catre Silva.) Du-te repede! (Catre Ferdinand.) Du-te si-l intimpina.

(Alba ramine singur citeva clipe, plimbindu-se tacut incolo si incoace)

(Intra Egmont.)

EGMONT

Am venit sa aflu care sint ordinele regelui si sa aflu ce servicii cere de la fidelitatea noastra, care este vesnic neclintita.

ALBA

Regele doreste, inainte de toate, sa auda parerile dom-niei-voastre.

EGMONT

Despre ce anume ? Vine si Orania ? Credeam ca-l voi gasi aici.

ALBA

Imi pare rau ca lipseste de linga noi in aceste clipe hotaritoare. Regele doreste sa afle cum credeti ca s-ar putea linisti iarasi provinciile astea. Da, el nadajduieste ca veti conlucra din toate puterile la potolirea rascoalelor si la restabilirea totala si durabila a ordinii in provinciile Tarilor-de-Jos.

EGMONT

Domnia-voastra puteti sti mai bine decit mine ca pe aici este destula liniste si era inca si mai multa pina a nu veni soldatii acestia noi, care au bagat iarasi spaima in oameni.

ALBA

S-ar parea ca vreti sa spuneti ca ar fi fost mult mai potrivit daca regele nu m-ar fi pus in situatia de a va cere parerea.

EGMONT

Va rog! Daca regele trebuia sa trimita armata sau daca nu cumva prezenta majestatii-sale aici ar fi avut un efect mult mai mare, nu-i treaba mea sa judec. Armata e aici, regele nu-i. Insa noi am fi foarte nerecunoscatori si foarte uituci daca nu ne-am aduce aminte de ceea ce datoram regentei. Sa spunem adevarul. Prin purtarea ei, pe cit de cuminte, pe atit de dirza, regenta i-a potolit pe rasculati cu forta si cu autoritatea, cu persuasiune si viclesug si, spre mirarea lumii intregi, in citeva luni a chemat la datorie un popor rebel.

ALBA

Nu zic nu. Rascoala s-a potolit, si fiecare pare sa fi intrat din nou in limitele supunerii. Dar oricine poate ori-cind sa iasa iarasi din aceste limite. Cine va impiedica poporul sa izbucneasca ? Unde-i puterea care sa-l opreasca ?
Cine ne garanteaza ca pe viitor oamenii se vor dovedi fideli si supusi ? Singura chezasie pe care o avem este numai buna
lor vointa.

EGMONT

Si bunavointa unui popor nu-i oare cea mai sigura,
cea mai inalta chezasie ? Cind se poate un rege socoti mai
sigur decit atunci cind toti sint chezasi pentru unul si unul
pentru toti ? Mai sigur impotriva dusmanilor dinauntru
si dinafara ?

ALBA

Totusi, cred ca n-o sa ne lasam convinsi acum ca aici
lucrurile stau astfel.

EGMONT

Regele sa decreteze o amnistie generala si sa linisteasca
spiritele, si se va vedea indata cum, o data cu increderea,
se intorc si credinta si dragostea.

ALBA

Cum adica, toti cei care au pingarit majestatea regala
si sfintenia religiei sa poata umbla iar slobozi si nevata-
mati ? Si sa fie o vesnica dovada pentru ceilalti ca nelegiu-
irile cele mai cumplite sint scutite de pedeapsa ?

EGMONT

Dar o nelegiuire savirsita in stare de nebunie sau de

betie nu trebuie oare mai degraba scuzata decit pedepsita cu strasnicie ? Mai cu seama atunci cind se poate nadajdui, ba chiar e sigur ca raul nu se va intoarce ? Oare regii care au
procedat asa n-au fost mai siguri ? Si nu vor fi slaviti acum si in viitor cei care au stiut sa ierte, sa regrete, sa dispre-tuiasca o jignire adusa demnitatii lor ? Si nu sint ei, tocmai din pricina asta, asemuiti cu Dumnezeu, care e prea mare ca sa-l poata atinge orice calomnie ?

ALBA

Si tocmai de aceea regele trebuie sa lupte pentru demni-tatea lui Dumnezeu si a religiei, iar noi trebuie sa luptam pentru autoritatea regala. Acolo unde Cel-de-Sus refuza cu dispret sa razbune, sintem datori noi sa razbunam. Dupa parerea mea, nici un vinovat nu trebuie sa ramina nepe-depsit.

EGMONT

Credeti ca-i veti prinde pe toti ? Zilnic se-aude ca unul sau altul, de frica, a plecat peste hotare. Bogatul va fugi impreuna cu copiii, cu averea, cu prietenii lui. Saracul se va duce sa ofere vecinilor bratele lui folositoare.

ALBA

Vor face asa daca nu vor putea fi opriti. De aceea cere regele sfatul si ajutorul printilor si seriozitate din partea guvernatorilor. Nu cere numai sa i se spuna ce este si ce-ar putea fi daca s-ar lasa lucrurile sa mearga asa cum merg. Sa te uiti numai cum se savirseste o mare nenorocire, sa te mingii cu sperante, sa te increzi in timp, sa intri si tu o data in viltoare, mai mult in joaca, asa cum te bagi intr-o

mascarada de carnaval, cu mult zgomot, ca sa pari ca faci ceva fara sa ai pofta sa faci nimic, nu inseamna asta sa dai de banuit ca privesti cu multumire rascoala pe care, chiar daca nu vrei s-o stirnesti, vrei totusi, o data stirnita, s-o sprijini ?

EGMONT

(gata sa izbucneasca, se stapineste si, dupa o mica pauza, raspunde domol)

Nu orice intentie este vadita, si intentiile multor oameni pot fi intelese gresit. Astfel auzi mereu din toate partile ca regelui nu-i arde atit sa stapineasca Tarile-de-Jos dupa niste legi limpezi si unitare, sa asigure majestatea religiei si sa daruiasca poporului o pace generala. Se zice ca, dimpotriva, regele ar vrea sa subjuge provinciile, sa le rapeasca toate vechile lor drepturi, sa se faca stapin pe proprietatile lor si sa ingradeasca si mindrele drepturi ale nobilimii, in schimbul carora numai nobilii primesc sa-l slujeasca, sa i se devoteze cu trup si suflet. Religia, spun oamenii, e numai o perdea foarte frumoasa, indaratul careia se pun mai lesne la cale atacuri primejdioase. Poporul sade in genunchi, se roaga la chipurile sfintilor, brodate pe perdea, si in dosul perdelei sta la pinda pasararul, care vrea sa-l prinda in lat.

ALBA

De la dumneata trebuie sa aud asa ceva ?

EGMONT

Nu sint ale mele gindurile astea! Este ceea ce spun pre-
tutindeni mari si mici, destepti si prosti, toti cu glas tare.
Locuitorii Tarilor-de-Jos se tem de un dublu jug. Si intr-a-
devar, cine le garanteaza libertatea ?

ALBA

Libertate ? Un cuvint frumos, dar cine-l pricepe bine ?
Ce libertate vor ? Ce-i libertatea, chiar si a celui mai liber ?
Sa respecte dreptul! Si de la asta regele n-are sa-i
impiedice.
Nu, nu! Ei nu se cred liberi daca nu-si pot face rau lor
insisi si altora. N-ar fi mai bine sa abdici decit sa guver-
nezi un asemenea popor ? Cind ameninta dusmanii dinafara

la care nici un cetatean nu se gindeste, fiindca se ingrijeste
numai de nevoile mai apropiate, cind regele cere sprijin,
atunci toti se dezbina intre dinsii si conspira oarecum cu
dusmanii lor. E mult mai bine sa-i ingradesti si sa-i tii
ca pe niste copii, si ca pe niste copii sa-i conduci, pentru
binele lor. Asculta ce-ti spun eu: Un popor nu devine matur
si nu se cuminteste niciodata, un popor ramine mereu un

copil.

EGMONT

Ce rar ajunge un rege sa fie copt la minte! N-ar fi mai bine daca cei multi s-ar lasa condusi de mai multi, si nu de unul singur ? Si daca macar ar fi unul singur, dar in fapt sint cei citiva ai unuia singur, ipochimenii aceia care se coc la privirile stapinului. Numai acestia au dreptul sa ajunga copti la minte.

ALBA

Poate tocmai din pricina ca nu-s lasati in voia lor.

EGMONT

Si de aceea nu vor sa lase pe nimeni in voia lui. In sfirsit, fie cum o fi. Am raspuns la intrebarea voastra si spun inca o data: Asa nu mai merge! Nu poate sa mearga! Imi cunosc compatriotii. Sint oameni vrednici. Fiecare dintre ei isi are locul lui bine fixat, e un mic rege, e ne-clintit, harnic, destoinic, cinstit si tine la vechile datini. Increderea le-o cistigi greu, dar o pastrezi usor. Neclintiti si trainici! Poti sa-i aperi, dar nu sa-i asupresti.

ALBA

(care in acest timp s-a uitat de citeva ori imprejurul lui)

Ai putea sa repeti toate acestea in fata regelui ?

EGMONT

Cu atit mai rau ar fi daca prezenta lui m-ar speria!
Cu atit mai bine ar fi pentru dinsul si pentru poporul lui daca mi-ar da curaj, daca mi-ar insufla incredere ca sa-i pot spune si mai multe.

ALBA

Ce-i de folos pot sa aud si eu, ca si el.

EGMONT

I-as spune asa: Pastorul isi mina usor turma, boul trage plugul fara impotrivire, iar calul de soi pe care vrei sa-l incaleci trebuie sa-l cunosti, sa-i afli gindurile si nu trebuie sa ceri de la el lucruri nesocotite. Locuitorii de aici vor sa-si pastreze vechea lor datina si sa fie guvernati de compatrioti de-ai lor, fiindca atunci stiu cum sint guvernati si fiindca pot trage nadejde ca acestia, fata de soarta lor, se vor purta cu dezinteresare si simpatie.

ALBA

Si regentul n-ar trebui sa aiba puterea de-a schimba aceasta veche datina ? N-ar trebui ca tocmai aceasta sa fie prerogativa lui cea mai frumoasa ? Exista ceva pe lume care sa dureze mereu ? Atunci de ce-ar dura mereu o institutie de stat ? De-a lungul vremii imprejurarile se schimba, si tocmai din cauza asta o datina veche poate sa ajunga a

pricinui o multime de neajunsuri, fiindca ea nu se mai potriveste cu starea actuala a poporului. Mi-e teama ca aceste drepturi vechi sint atit de placute numai pentru ca ofera ascunzisuri in care un om destept si puternic se poate ascunde sau se poate strecura in dauna poporului, in dauna intregii tari.

EGMONT

Si aceste prefaceri arbitrare, aceste incalcari de drepturi din partea puterii supreme nu arata oare ca unul singur vrea sa faca ceea ce mii de oameni n-ar trebui sa faca ? El vrea ca numai singur el sa fie liber, pentru ca sa poata sa-si satisfaca toate dorintele, sa-si indeplineasca toate gindurile. Si chiar daca am avea incredere intr-un rege bun si intelept, poate el sa garanteze ca si urmasii lui vor fi la fel, ca nici unul dintre ei nu va guverna necrutator si crud ? Cine ne scapa de domnia bunului-plac atunci cind el trimite la noi pe slujitorii lui, pe intimii lui, care, fara sa cunoasca tara si nevoile ei, fac ce vor, nu intimpina nici o impotrivire si stiu ca sint slobozi de orice raspundere ?

ALBA

(care in vremea asta s-a uitat iar imprejur)

Nimic nu-i mai firesc decit ca un rege sa vrea sa dom-

neasca prin el insusi si sa incredinteze ordinele lui mai cu seama acelora care il inteleg mai bine, care vor sa-l inte-leaga, care indeplinesc intocmai vointa lui.

EGMONT

Si tot asa de firesc este ca omul sa vrea sa fie guvernat de acela care s-a nascut si a crescut alaturi de dinsul, care are aceeasi conceptie ca si el despre ceea ce e drept si nedrept
si pe care il poate privi ca pe un frate.

ALBA

Si, totusi nobilii au facut o imparteala foarte inegala cu acesti frati ai lor.

EGMONT

Asa s-a intimplat acum citeva secole, si astazi nimeni nu mai vede lucrul acesta cu ochi rai. Dar daca, fara nici o nevoie, ar fi trimisi oameni noi, care ar vrea si ei sa se imbogateasca pe spinarea natiunii, daca cetatenii s-ar vedea dati prada unei lacomii cumplite si necrutatoare, atunci s-ar stirni o fierbere care nu s-ar putea potoli cu una, cu doua.

ALBA

Imi spui lucruri pe care n-ar trebui sa le aud: si eu sint strain.

EGMONT

Faptul ca vi le spun dovedeste ca nu la domnia-voastra

ma gindesc.

ALBA

Chiar si asa, si tot n-as vrea sa aud asemenea lucruri
de la dumneata. Regele m-a trimis cu nadejdea ca voi gasi
aici sprijinul nobilimii. Regele isi vrea vointa indeplinita.
Regele a vazut, dupa o adinca chibzuinta, ceea ce prieste

poporului. Lucrurile nu mai pot ramine si nu mai pot
merge ca pina acum. Intentia regelui este sa-i ingradeasca
pentru binele lor; daca este nevoie, sa le aduca prin forta
propria lor mintuire, sa sacrifice pe cetatenii primejdiosi
pentru ca ceilalti sa aiba liniste si sa guste fericirea unei
guvernari intelepte. Aceasta este hotarirea sa. Eu am ordin
sa fac cunoscut nobilimii aceasta hotarire. Si in numele
lui cer un sfat, si anume: cum trebuie facut, si nu ce trebuie
facut; pentru ca ce trebuie facut a hotarit el.

EGMONT

Din nefericire, vorbele domniei-tale indreptatesc teama
poporului, teama generala! Asadar, regele a hotarit sa faca
ceea ce nici un domnitor n-ar trebui sa hotarasca sa faca.
El vrea sa slabeasca, sa inabuse, sa sfarime vlaga poporului
sau, sufletul poporului si ideea pe care poporul o are despre
sine insusi, si asta pentru a putea sa-i stapineasca in voie
pe oameni. El vrea sa sfarime insusi miezul firii lor pro-

prii; negresit, cu gindul de a-i face mai fericiti. Vrea sa-i distruga, pentru ca ei sa devina altceva. O, daca intentia lui e buna, infaptuirea ei e gresita! Nu regelui i se impo-triveste lumea! Oamenii se opun insa acelui rege care face primii pasi nefericiti pe un drum gresit.

ALBA

Dupa felul cum gindesti dumneata, cred ca e zadarnica orice incercare de-a ne intelege.Il micsorezi pe rege si ii dispretuiesti sfetnicii daca iti inchipui ca toate acestea n-au fost de mult chibzuite, cercetate, cumpanite. N-am misiunea de-a mai cerceta inca o data fiecare argument pro si contra. De la popor cer ascultare, iar de la voi, nobilii, cer sfaturi si fapte drept chezasie ale acestei indatoriri abso-lute.

EGMONT

Cere capetele noastre, si ai ispravit dintr-o data. Pentru un suflet nobil e totuna daca se apleaca sub jugul acesta sau daca isi pune grumazul sub secure. Degeaba am vorbit atita. Am cutremurat aerul, si atit; incolo, nimic n-am cistigat.

(Intra Ferdinand.)

FERDINAND

Iertati-ma ca va intrerup. Avenit o scrisoare; cel care o aduce cere un raspuns grabnic…

ALBA

Dati-mi voie sa vad ce este.

(Se da mai la o parte.)

FERDINAND

(catre Egmont.)

Frumos cal v-au adus slujitorii domniei-voastre.

EGMONT

Intr-adevar, nu-i rau. Il am de citava vreme si ma gindesc sa-l dau. Daca va place, cadem la invoiala.

FERDINAND

Bine, vom vedea.

(Alba face un semn fiului sau, care se retrage in fund.)

EGMONT

Ramineti cu bine! Dati-mi drumul sa plec, fiindca, pe Dumnezeul meu, n-as mai avea nimic de spus.

ALBA

Intimplarea, din fericire, te-a impiedicat sa-ti tradezi
si mai mult gindul. Iti desfaci in chip prudent cutele inimii
si te acuzi pe dumneata insuti mult mai tare decit ar putea
sa te acuze un adversar.

EGMONT

Mustrarea aceasta nu ma turbura. Ma cunosc destul de
bine pe mine insumi si stiu cit de mult sint al regelui, mult

mai mult decit altii, care, fiind in slujba lui, se slujesc
pe ei insisi. Cu parere de rau parasesc discutia aceasta
inainte de-a o vedea incheiata si doresc numai ca slujba
regelui si binele tarii cit mai curind sa ne uneasca. Poate
ca o noua convorbire si prezenta celorlalti printi, care astazi
au lipsit, vor aduce intr-o clipa mai norocoasa ceea ce astazi
pare cu neputinta. Cu aceasta nadejde, plec.

ALBA

(facind un semn fiului sau)

Stai, Egmont! Da-mi sabia.

(Usa din fund se deschide, si se vede galeria

plina de soldati nemiscati.)

EGMONT

(dupa o clipa de tacere, uluit)

Acesta a fost scopul ? Pentru asta m-ai chemat ? (Punind mina pe sabie, ca si cind ar vrea sa se apere.) Oare nu ma pot apara ?

ALBA

Regele ordona, esti prizonoierul meu.

(Soldatii inainteaza de o parte si de alta a scenei.)

EGMONT

(dupa o pauza)

Regele ?... Orania! Orania! (Pauza. Da sabia.) Ia-o! A aparat cauza regelui mult mai des decit mi-a ocrotit pieptul.

(Iese prin usa din fund. Soldatii il urmeaza, impreuna cu fiul lui Alba. Alba ramine singur. Cortina cade.)

Sfirsitul actului al patrulea

ACTUL AL CINCILEA

O strada. Amurg

Klarchen, Brackenburg, cetateni

BRACKENBURG

Klarchen, pentru Dumnezeu, ce ai de gind sa faci ?

KLARCHEN

Hai cu mine, Brackenburg. Nu cunosti oamenii. Sint sigura ca-l vom salva. Nu stii ce mare e dragostea lor fata de dinsul! As putea sa jur ca fiecare doreste din tot sufletul sa-l salveze, sa scape de primejdie o viata atit de pretioasa si sa dea libertate celui mai liber dintre oameni. Haide! Lipseste numai glasul care sa-i adune. In sufletul lor ei isi

aduc aminte bine cit de mult ii datoreaza si stiu ca numai bratul lui puternic ii mai apara de pierzare.Trebuie sa puna totul in joc pentru el si pentru dinsii. Si ce anume punem noi in joc ? Cel mult viata noastra, care nu mai face sa fie traita daca el piere.

BRACKENBURG

Nefericita de tine! Nu vezi puterea care ne-a incatusat cu lanturi de fier!

KLARCHEN

Nu mi se pare de neinvins puterea asta! Dar sa nu mai vorbim degeaba. Uite ca vin citiva oameni vechi si incer-

cati, cinstiti si inimosi. Ascultati, prieteni! Auzi, vecine ? Spuneti, ce-i cu Egmont ?

DULGHERUL

Ce vrea copila asta ? Spuneti-i sa taca!

KLARCHEN

Dati-va mai aproape, sa vorbim incet, pina cind ne vom uni si vom fi mai tari. Nu trebuie sa intirziem nici o clipa! Nerusinata tiranie care indrazneste sa-l tina legat isi pipaie

acum pumnalul, gata sa-l omoare. O, prieteni! Teama ma cuprinde tot mai mult cu fiecare pas al serii. Mi-i frica de noaptea care vine. Haideti! Avem sa ne impartim si sa mergem din strada in strada, sa chemam oamenii. Fiecare sa-si ia armele. Pe urma ne intilnim in piata, si ceata noastra, ca un fluviu, trage si pe ceilalti dupa noi. Dusmanii se vad impresurati si coplesiti si sint zdrobiti. Ce ar putea sa faca impotriva noastra o mina de slugi ? Si el, in mij-locul nostru, se intoarce acasa, liber, si de data asta ne poate multumi si el noua, noua, care ii sintem atit de adinc indatorati, si poate ca va mai vedea… sigur ca va vedea zorile ivindu-se din nou pe cerul liber…

DULGHERUL

Ce-i cu tine, fata ?

KLARCHEN

Ce ? Nu m-ati inteles cumva ? De conte vorbesc. Vorbesc de Egmont!

JETTER

Nu-i rosti numele! E ucigator.

KLARCHEN

Sa nu-i rostesc numele ? Cum ? Sa nu rostesc numele lui ? Dar este cineva care sa nu-l rosteasca in orice impre-jurare ? Unde nu-i scris numele acesta ? Chiar si in stele eu i-am citit numele de atitea ori, litera cu litera! Sa nu-i

rostesc numele! Ce inseamna asta ? Prieteni! Vecinii mei
dragi si buni, voi visati, desigur! Veniti-va in fire! Nu va
uitati asa de impietriti si de speriati la mine! Si nu priviti
cu atita teama imprejur! Nu-i oare glasul meu glasul insusi
al inimilor voastre ? In noaptea asta cumplita, cine nu
s-ar arunca in genunchi, inainte de culcare, ca sa se roage
fierbinte cerului sa-l scape ? Intrebati-va unii pe altii!
Si fiecare pe el insusi! Cine nu va striga dupa mine: “Liber-
tatea lui Egmont, sau moartea!...” ?

JETTER

Dumnezeu sa ne pazeasca! Are sa se intimple o neno-
rocire!

KLARCHEN

Stati! Stati locului si nu fugiti cind ii auziti numele,
numele lui, pe care altadata il intimpinati cu atita bucurie!
Cind se raspindea vestea ca soseste, cind lumea striga:
“Vine Egmont! Vine de la Gand!”, locuitorii strazilor pe
unde trebuia el sa treaca se socoteau fericiti. Si cind auzeati
tropotul cailor lui, lasati deoparte toate treburile si alergati
la fereastra, si pe chipurile voastre mihnite cadea de pe
fata lui, ca o raza de soare, o privire plina de bucurie si
de speranta. Va luati in brate copiii si le spuneati aratin-
du-l: “Vedeti, acesta e Egmont, marele Egmont! De la
el trebuie sa asteptati odata si odata vremuri mai bune
decit acelea pe care le-au trait bietii vostri parinti.” Si
acum voi vreti ca vreodata copiii vostri sa va intrebe:

“Ce s-a facut Egmont ? Ce s-au facut vremurile pe care le-ati fagaduit ? “ Si noi stam acum de vorba, stam degeaba si il tradam.

SOEST

Sa-ti fie rusine, Brackenburg. N-o mai lasa sa vorbeasca asa! Fereste-o de nenorocire cit mai e timp!

BRACKENBURG

Klarchen, draga Klarchen! Hai sa mergem, Klarchen! Ce are sa spuna mama ? Poate ca…

KLARCHEN

Tu crezi ca sint copil sau sint nebuna ? Nu-i vorba de nici un poate. Cu nici o speranta nu ma poti abate de la aceasta cumplita siguranta. Trebuie sa ma ascultati, si ma veti asculta, fiindca vad ca si voi sinteti ingroziti si nu puteti nici voi sa va veniti in fire. Uitati primejdia de acum si aruncati numai o privire in trecut, in ceea ce a fost pina mai ieri. Si intoarceti-va gindul si catre viitor. Puteti oare sa traiti asa ? Veti mai putea trai cind el va pieri ? Cu suflarea lui zboara cel din urma suflu de libertate. Gin-diti-va ce-a fost el pentru voi! Pentru cine a infruntat el cele mai mari primejdii ? Ranile lui au singerat si s-au

vindecat numai pentru voi. Marele suflet care v-a purtat pe toti e inchis acum intr-o temnita si fiorii unui omor perfid il imprejmuiesc. Poate ca el se gindeste acum la voi, isi pune nadejdile-n voi, el, care era obisnuit numai sa dea si sa infaptuiasca.

DULGHERUL

Hai, cumetre!

KLARCHEN

Eu n-am bratele voastre, vlaga voastra, dar am tocmai ceea ce voua va lipseste, curaj si dispretul primejdiei. O, daca rasuflarea mea ar putea sa va aprinda! O, daca as putea, stringindu-va la piept, sa va incalzesc si sa va insufletesc!... Asa cum un steag fara aparare calauzeste, fluturind, o nobila oaste de razboinici, tot asa cugetul meu sa fluture inflacarat deasupra capetelor voastre, si dragostea si curajul sa stringa la un loc poporul sovaitor si razletit si sa-l preschimbe intr-o naprasnica ostire.

JETTER

Du-o de aici: imi face rau la inima cind o vad asa.

(Pleaca toti, afara de Brackenburg si de Klarchen)

BRACKENBURG

Klarchen! Nu vezi unde sintem ?

KLARCHEN

Unde sa fim ? Sub cerul care de atitea ori se boltea parca si mai stralucitor cind Egmont mergea pe sub el. Uite, de la ferestrele acestea se aplecau patru, cinci capete unele peste altele, in usile acestea tropaiau si dadeau din cap cind el se uita cu dispret la fricosi. O, ce dragi imi erau pentru ca il aclamau atita! Daca ar fi fost un tiran, inteleg, atunci desigur ar avea dreptul sa nu le pese de caderea lui. Insa ei il iubeau ? O, miini care apucati altadata palariile, acum nu vreti sa apucati sabiile…Si noi, Brackenburg ?... De ce sa-i mai mustram pe ei ? Bratele acestea, care de atitea ori l-au strins, ce fac ele acum pentru dinsul ? Dar cu viclesug se pot face multe pe lume… Tu cunosti toate co-tloanele si intrarile si gangurile din palatul cel vechi. Nimic nu-i cu neputinta. Da-mi un sfat.

BRACKENBURG

Ce-ar fi daca am merge acasa ?

KLARCHEN

Bine.

BRACKENBURG

Colo, la coltul strazii, vad strajile lui Alba. Lasa glasul judecatii sa-ti potoleasca inima. Stii ca nu sint un las. Si stii ca pentru tine as fi in stare sa-mi dau viata. Dar acum, si aici, sintem amindoi niste nebuni, si eu si tu.

Nu vezi ca nu se poate face nimic ? Linisteste-te, Klarchen!
Ti-ai iesit din fire.

KLARCHEN

Mi-am iesit din fire! Groaznic! Brackenburg, tu ti-ai
iesit din fire! Atunci cind voi il proslaveati pe erou, spu-
neati ca e prietenul vostru, pavaza voastra, speranta
voastra,
si il intimpinati strigind: “Traiasca!”, eu stateam in col-
tisorul meu, deschideam numai putin fereastra, ma ascun-
deam si trageam cu urechea, si inima imi batea mai tare
decit va batea voua. Imi bate si acum mai tare decit voua!
Voi va ascundeti atunci cind e nevoie de voi, il tagaduiti
si nu simtiti ca pieriti si voi daca se prapadeste el.

BRACKENBURG

Hai acasa!

KLARCHEN

Acasa ?

BRACKENBURG

Dar gindeste-te si tu putin! Uita-te imprejurul tau!
Acestea-s strazile pe care tu mergeai numai duminica,
atunci cind te duceai cu cuviinta la biserica, si unde, cu-

viincioasa prea din cale-afara, te suparai cind veneam linga tine si te salutam prieteneste. Si acum stai aici si vorbesti si te agiti in vazul tuturora. Gindeste-te putin, scumpa mea! La ce ne slujeste asta ?

KLARCHEN

Acasa! Da, m-am gindit. Hai, Brackenburg, acasa! Stii tu unde e patria mea ? (Pleaca.)

O inchisoare

O lampa intr-un colt, un pat in fund; Egmont, singur.

EGMONT

Tu, vechi prieten, somn credincios mereu, fugi acum si tu de mine, ca si ceilalti prieteni ? Ce dulce te lasai pe fruntea mea, pe atunci libera, si imi racoreai ca o frumoasa cununa de mirt timplele. In mijlocul luptelor, pe valurile vietii, ma odihneam rasuflind usor in bratele tale, ca un baietandru fericit. Daca furtuni vuiau cumva prin crengi si frunzele si ramurile se miscau troznind, adincul inimii nu se clintea. Si-acum ? Ce ma cutremura oare ? Ce-mi zguduie cugetul dirz si cinstit ? Stiu, e sunetul securii ucigase care loveste in radacina mea. Stau inca drept, dar ma cuprind fiorii. Da, iat-o ca invinge, puterea tradatoare! Rastoarna trunchiul zdravan si inalt, si inainte ca

scoarta sa se usuce, coroana ta de frunze se prabuseste, troznind si sfarimindu-se.

Dar pentru ce tu,care de atitea ori ai alungat grijile mari din preajma ta, pentru ce nu poti sa-ti alungi presimtirea care te-a cuprins si te framinta ? De cind te sperie moartea, moartea cu ale carei imagini schimbatoare traiai in buna intelegere ca si cu celelalte imagini ale vietii de toate zilele ? Dar nu moartea e vrajmasul aprig cu care orice piept sanatos vrea sa se ia la intrecere: ceea ce-l dezgusta pe erou ca si pe las este temnita, prefigurind mormintul. Imi era greu sa stau chiar pe un jilt moale atunci cind, in adunari solemne, printii discutau la nesfirsit, tot luind de la inceput, lucruri usor de hotarit, si cind, intre peretii posomoriti ai unei sali, simteam cum grinzile tavanului m-apasa. Abia scapam si, rasuflind adinc, incalecam in graba mare. Plecam afara la cimp, acolo unde-i locul nostru vechi, pe cimpul unde din pamint rasar toate binefacerile naturii si unde peste capetele noastre pluteste binecuvintarea stelelor, acolo unde asemeni cu uriasul cel nascut din tarina ne avintam mai puternici dupa ce am atins tarina, muma noastra; acolo unde simtim in vinele noastre toata omenirea si toata nazuinta omeneasca; acolo unde in sufletul vinatorului tinar s-aprinde o apriga dorinta sa razbata, sa invinga, sa-si puna la incercare pumnul, sa cuprinda si sa cucereasca; acolo unde ostasul cu pas iute socoate ca are un drept innascut asupra intregii lumi si cu o cumplita libertate trece cotropitor ca o grindina peste pasuni, paduri si lanuri si nu cunoaste nici un hotar tras de mina omeneasca.

Esti doar un chip fugar, tu, amintire de vis a fericirii pe care-atita timp am stapinit-o ? Unde te-a dus miseleste

destinul ? Destinul nu vrea sa-ti harazeasca repede si la
lumina soarelui moartea de care nu te-ai temut niciodata,
ca sa-ti dea de pe acum, in aceasta temnita muceda, gustul
mormintului ? Simt rasuflarea lui iesind din ziduri. Viata
amorteste de pe-acum, si-n fata patului piciorul sovaie
ca-n fata gropii.

O, grija, grija! Tu, care incepi omorul inainte de vreme,
inceteaza!... De cind e-atit de singur Egmont, atit de sin-
gur pe aceasta lume ? Dreptatea regelui, in care toata viata
ai crezut, prietenia regentei, care – poti sa ti-o marturi-
sesti – era aproape dragoste, toate acestea au pierit deo-
data, ca un luminos meteor al noptii ? Te- au parasit ei oare

pe-ntunecate drumuri ? Orania, in fruntea prietenilor tai,
nu va incerca nimic ? Poporul nu se va aduna si, cu putere
tot mai mare, nu va veni sa scape pe vechiul lui prieten si
sa-l razbune ?

O, ziduri care ma inchideti, nu opriti avintul bine-
voitor al atitor suflete care vin spre mine! Si tot curajul
care odinioara se revarsa din ochii mei asupra lor, acum
sa se intoarca din inimile lor catre inima mea! O, da, iata-i
ca vin cu miile! Iata-i ca vin si stau in preajma mea! Spre
cer se-nalta calda lor rugaciune, si toti cer o minune. Dar
nu vine nici un inger sa ma scape, si ei atunci pun mina
pe lanci si pe sabii. Sfarima porti, smulg gratii, surpa zi-
duri. Si Egmont se ridica sa-ntimpine libertatea, care vine
o data cu zorile. O, cite chipuri cunoscute! ce chiote de
bucurie! Ah, Klarchen, dac-ai fi barbat, desigur ca ai

fi aici inaintea tuturora, si ti-as datora ceea ce-i greu sa datorezi unui rege: libertatea.

Acasa la Klarchen

Klarchen vine cu o lampa si cu un pahar cu apa din odaia de dormit; pune paharul pe masa si se duce la fereastra

KLARCHEN

Brackenburg! Tu esti ? Mi s-a parut ? Nu-i nimeni ? Nu, nu-i nimeni. Am sa pun lampa pe fereastra ca sa vada ca inca nu m-am culcat si ca-l astept. Mi-a promis ca are sa-mi aduca stiri noi. Stiri noi ? Nu, o cumplita siguranta!... Egmont – condamnat!...Ce tribunal poate sa-l judece ? Il osindesc! Regele il osindeste ? Sau ducele ? Si regenta se da la o parte. Si Orania sovaie, si toti prietenii lui la fel. Asta e lumea despre a carei nestatornicie si despre a carei necredinta am tot auzit, dar n-am simtit nimic ? Asta e lumea ? Cine ar putea sa fie atit de rau incit sa-l dusmanerasca pe el, cel scump tuturor ? Ar putea merge tica-
losia atit de departe incit sa rastoarne pe omul pe care toti il stimeaza ? Si totusi…e asa…asa este…O, Egmont, te-am crezut in siguranta in fata lui Dumnezeu si a oame-nilor, asa cum erai in bratele mele! Ce-am fost eu pentru

tine ? Ai spus ca sint a ta si eu toata viata mea am dat-o vietii tale!...Ce sint acum ? Zadarnic intind mina spre latul in care ai fost prins. Tu esti lipsit de orice ajutor, dar eu sint libera…Iata cheia de la usa mea: pot sa plec si sa vin cind vreau, si pentru tine nu pot sa fac nimic!...O, legati-ma, ca sa nu ma prinda deznadejdea, si azvirliti-ma in temnita cea mai adinca, sa-mi sfarim capul de zidurile mucede, sa gem dupa libertate, sa visez cum l-as ajuta daca nu m-ar opri lanturile…Dar asa, sint libera, si-n libertatea mea e spaima neputintei…Trebuie sa-mi dau seama ca nu pot sa misc nici un deget ca sa-i vin in ajutor. Vai, Klarchen a ta, care e o mica parte din tine insuti, e prizoniera ca si tine si, departe de tine, se zbuciuma in spasmele mortii. Aud niste pasi…tuseste cineva…Brackenburg! El este! Sarmane Brackenburg, soarta ta ramine mereu aceeasi. Iubita ta iti deschide usa, noaptea, dar, vai, pentru o nefericita intilnire.

(Intra Brackenburg.)

KLARCHEN

Esti atit de palid si de turburat, Brackenburg! Ce s-a intimplat ?

BRACKENBURG

Pin-am ajuns la tine am facut o multime de ocoluri, cu destule primejdii. Strazile cele mari sint ocupate. M-am strecurat pin-aici pe uliti laturalnice.

KLARCHEN

Spune, ce este ?

BRACKENBURG

(asezindu-se pe un scaun)

Ah, Klarchen, lasa-ma sa pling. Mie nu-mi era drag.
El era bogatul care ademeneste singura oaie a saracului
catre o pasune mai buna. Nu l-am blestemat, totusi, nici-
odata. Dumnezeu m-a facut blajin si cinstit. Viata mea se
scurgea in lacrimi, si sa ma topesc murind, asta era speranta
mea de fiecare zi.

KLARCHEN

Uita de asta, Brackenburg! Uita de tine insuti! Vorbeste
de dinsul. E adevarat ? E condamnat ?

BRACKENBURG

Da, stiu sigur.

KLARCHEN

Si e inca in viata ?

BRACKENBURG

Da, e inca in viata.

KLARCHEN

De unde poti sa stii ? Tirania il ucide noaptea pe Egmont! Singele lui curge nevazut de nimeni. Poporul ametit doarme cu inima strinsa si viseaza ca el va scapa, viseaza ca dorinta lui neputincioasa se va implini. Si-n vremea asta, suparat pe noi, sufletul lui pleaca din lumea aceasta. A murit!...Nu ma amagi! Si nu te amagi pe tine!

BRACKENBURG

Nu, nu! E sigur ca traieste! Si din nefericire spaniolul pregateste poporului pe care vrea sa-l zdrobeasca un spec-tacol cumplit, groaznic, ca sa sfarime pe vecie orice inima care nazuieste catre libertate.

KLARCHEN

Urmeaza-ti vorba si rosteste calm si sentinta mea de moarte! Tot mai mult ma apropii de fericitele tarimuri, si de pe acum simt marea mingiiere care adie dinspre melea-
gurile pacii. Spune.

BRACKENBURG

Am putut sa-mi dau seama, dupa miscarea soldatilor din garda si dupa vorbele auzite ici si colo, ca in piata se pregateste in taina ceva groaznic. M-am furisat pe dru-

muri ocolite, si m-am dus acasa la varul meu, si aici, pe o fereastra dosnica, m-am uitat in piata…Mai multi soldati spanioli faceau un cerc larg, si in mijlocul lor vedeam miscindu-se niste facle.Mi-am incordat privirile turburi, si atunci am vazut cum din intuneric se ridica o schelarie neagra, larga si inalta. Privelistea ei ma ingrozea. Imprejur erau o multime de oameni grabiti care acopereau cu pinza neagra scindurile albe ce mai ramasesera neacoperite.

Cele din urma au fost acoperite cu negru treptele, am vazut asta limpede. Toti pareau ca pregatesc savirsirea unei jertfe ingrozitoare. Sus, intr-o parte, au pus un crucifix alb, care prin intuneric stralucea ca argintul. Ma uitam, si tot mai mult ma incredintam cu spaima ca lucrul cel groaznic are sa se intimple neaparat. Facliile care se miscau se stinsera incetul cu incetul. Si deodata, hidoasa zamislire a noptii se-ntoarse iar la sinul mamei ei.

KLARCHEN

Destul, Brackenburg! Destul! Lasa valul acesta sa-mi acopere sufletul. Nalucile au pierit, si acum tu, blinda noapte, asterne mantia ta peste pamintul care clocoteste in adincuri. Nu va mai duce multa vreme-n spate povara lui scirboasa. Se va deschide inspaimintator si va inghiti schelaria ucigasa. Si va trimite un inger Dumnezeul pe care ei l-au jignit, facindu-l martor al turbarii lor. Atinse de-acest sol trimis de sus, in laturi sar si lanturi si zavoare, si ingerul invaluie pe Egmont cu o lumina dulce. Domol si tacut il duce prin intuneric catre libertate. Si drumul meu, in taina, ma duce prin intuneric catre el.

BRACKENBURG

(vrea s-o opreasca)

Klarchen, incotro ? Unde te duci ?

KLARCHEN

Incetisor, iubite, sa nu trezim pe nimeni! Sa nu ne trezim nici pe noi insine! Cunosti sticluta asta, Brackenburg ? Ti-am luat-o in gluma atunci cind ma amenintai ca vrei sa mori…Si acum, prietene…

BRACKENBURG

Klarchen, pentru Dumnezeu…

KLARCHEN

N-ai sa ma opresti. Eu sint harazita mortii! Ingaduie-mi moartea aceea repede si dulce pe care o pregatisesi pentru tine! Da-mi mina!...In clipa cind deschid intunecata poarta de la care nimeni nu se mai intoarce, as putea, o data cu aceasta stringere de mina, sa-ti spun cit de drag mi-ai fost si ce mila mi-a fost de tine. Am avut un frate care a murit tinar. Pe tine te-am ales ca sa-l inlocuiesti. Asta era impotriva
inimii tale, care s-a chinuit si m-a chinuit si pe mine, fiindca tu cereai tot mai fierbinte ceea ce nu-ti era harazit tie. Iar-ta-ma si ramii cu bine. Lasa-ma sa-ti spun frate! E un nume care cuprinde in el multe nume. Ia cu inima deschisa cea din urma floare frumoasa din partea celei care pleaca…primeste sarutarea asta…Moartea uneste totul, Brackenburg, si ne

uneste si pe noi.

BRACKENBURG

O, lasa-ma sa mor cu tine! Da-mi si mie! Da-mi si mie!
Avem aici destul ca sa stingem doua vieti…

KLARCHEN

Nu! Tu trebuie sa traiesti, tu poti sa traiesti!...Ramii cu mama, care fara tine va pieri in saracie. Fii pentru ea ce nu mai pot eu sa fiu. Stati impreuna si plingeti-ma. Plingeti tara noastra si pe acela care singur putea s-o apere. Oamenii de astazi nu vor scapa de jalea aceasta. Nici chiar furia razbu-narii n-o va putea stinge. Traiti, sarmanilor, aceasta vreme care nu mai este vreme. Astazi lumea sta deodata-n loc, mersul ei se opreste, si inima mea mai bate doar citeva clipe.
Ramii cu bine!

BRACKENBURG

O, traieste cu noi, asa cum noi traim pentru tine! Omo-rindu-te, ne omori si pe noi; traieste si sufera! Vom sta ne-despartiti alaturea de tine, si dragostea iti va aduce cea mai frumoasa mingiiere. Fii a noastra! a noastra! fiindca nu mi-i ingaduit sa spun a mea.

KLARCHEN

Incet, Brackenburg! Tu nu stii ce atingi. Ce-ti pare tie
ca-i speranta e pentru mine deznadejde.

BRACKENBURG

Imparte speranta cu cei vii! Opreste-te pe marginea pra-
pastiei, uita-te in ea, si pe urma uita-te la noi.

KLARCHEN

Am invins, nu ma mai chema inapoi la lupta.

BRACKENBURG

Esti ametita. Invaluita in noapte, cauti adincurile. Dar
inca nu s-a stins orice lumina, si mai sint zile multe…

KLARCHEN

Vai! vai tie! vai! Ce groaznic sfisii tu perdeaua din fata
ochilor mei! Da, in curind se va lumina de ziua! Ziua asta
zadarnic se mai infasoara in neguri; fara voia ei, vin zorile!
Oamenii se uita cu teama pe fereastra. Noapta lasa in urma
ei o pata neagra. Ei se uita mai bine si vad cum creste,
inspai-
mintatoare la lumina, schelaria ucigasa. Suferind acum din
nou, chipul pingarit al lui Hristos isi ridica spre tatal ceresc
ochii lui plini de ruga. Soarele nu indrazneste sa rasara;
nu vrea sa insemne ceasul in care Egmont trebuie sa moara.
Minutarele inainteaza alene, si ceas dupa ceas s-aude cum
bate. Stati! Stati! acuma-i timpul! Presimtirea diminetii
ma impinge in mormint!

(Se duce la fereastra, ca si cind ar vrea sa se
uite afara, si bea pe furis din sticluta.)

BRACKENBURG

Klarchen! Klarchen!

KLARCHEN

(se duce la masa si bea apa din pahar)

Aici e tot ce-a ramas! Nu te chem sa vii cu mine. Fa ceea
ce ti-e ingaduit sa faci! Ramii cu bine! Stinge lampa fara

zgomot si fara intirziiere. Ma duc sa ma culc. Sa nu faci
zgomot cind pleci si sa tragi usa dupa tine. Incet! Sa n-o
trezesti pe mama! Du-te repede, pleaca repede, daca nu vrei
sa creada lumea ca tu m-ai omorit.

(Iese.)

BRACKENBURG

Ma lasa singur si acum, pentru cea din urma oara, asa
cum m-a lasat intotdeauna. O, de-ar putea sa stie un suflet
omenesc cum poate sa sfarime o inima care iubeste! Ma
lasa
singur, iar cu mine insumi; si moartea, ca si viata, mi-s
deopotriva de urite!...Sa moara singura!...Plingeti, indra-
gostitilor! Nici un destin mai aspru decit al meu! Imparte
cu mine picatura mortii si ma alunga, ma alunga de linga

dinsa! Ma trage dupa ea si apoi ma impinge iar in viata! O, Egmont, ce glorios e destinul tau! Klarchen pleaca inaintea ta: cununa izbinzii din mina ei este a ta, si ea iti aduce in dar tot cerul! Si eu ? plec dupa ei ? stau iar deoparte ? si port
mereu in mine dorinta nestinsa dupa acele tarimuri ? Pe pamint eu nu mai pot ramine, si iadul ca si raiul imi dau acelasi chin. Binevenita ar fi pentru nefericitul de mine mina cumplita a nimicirii!

(Brackenburg iese. Scena ramine citva timp neschimbata. O muzica incepe, aratind moartea Klarei. Lampa, pe care Brackenburg a uitat s-o stinga, mai pilpiie de citeva ori, apoi se stinge. Dupa citeva clipe, scena se schimba intr-o inchisoare)

Inchisoare

Egmont doarme pe pat; se-aude un zgomot de chei; usa se deschide; intra citiva slujitori cu faclii; dupa ei intra Ferdinand, fiul lui Alba si Silva, insotit de soldati; Egmont sare din somn.

EGMONT

Cine sinteti voi, care imi scuturati neprietenos somnul de pe ochi ? Ce-mi prevestesc privirile voastre semete si tur-

buri ? De ce aceasta inscenare inspaimintatoare ? Cu ce vis rau
veniti sa amagiti sufletul pe jumatate adormit ?

SILVA

Venim din partea ducelui, sa-ti anuntam sentinta.

EGMONT

Aduci si calaul ca s-o execute ?

SILVA

Ascult-o, si ai sa stii ce te asteapta.

EGMONT

Asa va sade bine voua si treburilor voastre rusinoase. Uneltiti noaptea si tot noaptea executati. Ramiie deci ascunsa nedreapta si nerusinata voastra fapta…Hai, indrazneste si inainteaza, tu, care porti ascunsa in haina sabia; iata capul meu, cel mai liber dintre toate capetele pe care le-a retezat vreodata tirania.

SILVA

Te inseli! Ceea ce hotarasc niste judecatori drepti nu se ascunde de lumina zilei.

EGMONT

Nerusinarea asta intrece orice inchipuire.

SILVA

(ia din mina unuia de linga el sentinta, o desface si citeste)

“In numele regelui si in virtutea imputernicirilor speciale ce ne-au fost harazite de majestatea-sa, de-a judeca pe toti supusii sai, de orice cin ar fi ei, precum si pe cavalerii <<Linii de Aur>>, declaram…”

EGMONT

Poate da regele asemenea imputernicire ?

SILVA

“Declaram, dupa o ancheta premergatoare legala si amanuntita, ca tu, conte Henric Egmont, print de Gaure, te-ai facut vinovat de inalta tradare, si dam aceasta sentinta: in zorii zilei vei fi scos din temnita si dus in piata orasului, si acolo, in fata poporului, vei fi executat cu spada, spre a fi pilda tuturor tradatorilor. Dat la Bruxelles, astazi…” (Data este rostita nedeslusit, astfel ca spectatorul n-o intelege.)
“Ferdinand, duce de Alba president al Tribunalului celor doisprezece.” Stii acum care-ti este soarta; ai citeva clipe

ca sa te obisnuiesti cu gindul, sa-ti pui treburile in ordine si sa-ti iei ramas bun de la ai tai.

(Silva si soldatii ies. Ramine numai Ferdinand. Doua facle lasate de soldati lumineaza potrivit scena. Egmont sta citva timp pe ginduri, cu capul plecat. Dupa ce Silva si soldatii au iesit, ridica fruntea, crezindu-se singur, si da cu ochii de Ferdinand.)

EGMONT

Ai ramas aici ? Vrei, prin prezenta ta, sa-mi sporesti uimirea si groaza ? Vrei poate sa duci tatalui tau vestea binevenita
ca sint cuprins, ca un misel, de deznadejde ? Du-te! Spune-i! Spune-i ca nu ma insala nici pe mine, nici pe altii. La inceput, el, ambitiosul, va auzi doar soapte pe la spate, apoi lumea va vorbi tot mai tare, si, in sfirsit, cind, odata si odata, se va da jos de pe culmile unde s-a inaltat, mii de glasuri au sa-i strige-n fata ca nu l-a adus aici nici binele statului, nici demnitatea regelui, nici linistea Tarilor-de-Jos. A facut razboi pentru propriul sau interes, pentru ca razboinicul sa se faca pretuit in razboi. A stirnit aceasta nemaipomenita turburare ca sa fie nevoie de dinsul. Si eu cad acum jertfa urii lui josnice, invidiei lui meschine. Da, stiu asta , si pot s-o spun; un muribund, un ranit de moarte poate s-o spuna; el infumuratul, m-a invidiat si, de multa vreme, s-a tot gindit si a planuit cum ar putea sa ma nimiceasca.
Inca de pe vremea cind eram amindoi mai tineri si jucam zaruri, si cind gramezile de aur, una dupa alta, treceau repede de la dinsul la mine, statea indirjit, facea pe nepasatorul, dar in suflet il rodea ciuda, si nu atita din pricina banilor pierduti, cit din pricina ca eu aveam noroc. Mi-aduc si-acum

aminte de privirea lui scaparatoare, de fata lui care se ingal-
benise tradindu-l, odata, cind, la o serbare, in fata a mii
de oameni, ne-am luat la intrecere ca sa vedem cine trage
mai bine la tinta. El m-a provocat si cei care erau de fata,
spanioli si olandezi, au pus ramasag unii de o parte, altii
de alta. L-am invins. Glontul lui a dat gres, al meu a nimerit.
Un chiot de bucurie, scos de ai mei, a strabatut vazduhul.
Acum glontul lui ma nimereste pe mine. Spune-i ca stiu tot,
ca-l cunosc si ca lumea dispretuieste trofeele pe care un
suflet
meschin si le dobindeste prin viclesug. Iar tu – daca un fiu
poate sa se abata de la obiceiurile tatalui – invata la timp
ce este rusinea, rusinindu-te de acela pe care bucuros ai
vrea
sa-l stimezi din toata inima.

FERDINAND

Te-ascult si nu te intrerup! Mustrarile tale cad ca niste
lovituri de maciuca pe un coif; simt zguduirea, dar sint
inarmat. Ma atingi, dar nu ma ranesti. Nu simt decit durerea
care-mi sfisie pieptul, Vai mie! Vai! De asta am crescut, ca
sa privesc asemenea lucruri, de asta am fost trimis aici, ca
sa vad ceea ce vad!

EGMONT

Te tingui ? Ce te misca, ce te mihneste ? E o tirzie parere

de rau ca ai dat si tu ajutor la aceasta rusinoasa uneltire ? Esti atit de tinar si de placut la infatisare! Erai atit de prietenos fata de mine. Cind ma uitam la tine, ma impacam cu tatal tau. Dar tot asa de prefacut, mai prefacut chiar decit el, m-ai atras in cursa. Tu esti mai mirsav decit toti! In tatal tau e primejdios sa se-ncreada cineva! Dar ce primejdie ar putea banui cineva in tine ? Pleaca! Pleaca! Nu-mi rapi putinele clipe pe care le mai am! Pleaca de aici, ca sa ma pot
linisti, sa uit tot ce-i pe lume, si pe tine cel dintii!...

FERDINAND

Ce pot sa-ti spun ? Stau si ma uit la tine si nu te vad, si nu-mi vin in fire. Sa ma dezvinovatesc ? Sa-ti spun ca abia tirziu de tot, abia acum, de curind, am aflat de intentiile tatalui meu, ca n-am fost decit o unealta silita si neinsufletita a vointei lui ? Nu foloseste la nimic daca ai despre mine o

parere sau alta. Tu esti pierdut, iar eu, nefericitul de mine, stau aici, sa te conving si sa te pling.

EGMONT

Ce glas ciudat, ce mingiiere neasteptata ma-ntimpina in drumul catre groapa ? Tu, fiu al intiiului meu dusman, aproa-pe al singurului dusman pe care-l am, iti pare rau de mine

si nu esti printre ucigasii mei ? Spune, vorbeste! Ce trebuie sa
cred despre tine ?

FERDINAND

O, tata, ce crud esti! Intr-adins mi-ai dat ordin sa vin aici. Stiai ce inima si ce fire am si de multe ori chiar ma mustrai spunindu-mi ca am mostenit-o de la mama. M-ai trimis aici ca sa invat sa fiu ca tine. Ma silesti sa-l vad pe omul acesta pe marginea mormintului, osindit la moarte in chip nedrept, ca sa simt durerea cea mai adinca, sa fiu surd fata de soarta, sa nu mai stiu sa simt, orice mi s-ar intimpla.

EGMONT

Sint uimit. Vino-ti in fire! Vorbeste ca un barbat.

FERDINAND

O, de ce nu sint femeie, ca sa mi se poata spune: “Ce ai ? Ce te doare ?” Spune-mi o nenorocire mai mare si mai cumplita,
pune-ma in fata unei fapte si mai ingrozitoare, si iti voi multumi, iti voi spune: “Nu-i nimic”.

EGMONT

Vorbesti in nestire. Ce ai ?

FERDINAND

Lasa pasiunea sa se dezlantuiasca! Lasa-ma sa-ti spun ce am pe suflet! Nu vreau sa par tare atunci cind totu-n mine se

sfarima. Tu aici ?...Tu ?...E groaznic! Nu ma intelegi! Dar trebuie oare sa ma intelegi ? Egmont! Egmont! (Il Imbratiseaza.)

EGMONT

Spune-mi, care e misterul ?

FERDINAND

Nu-i nici un mister.

EGMONT

De ce te misca atit de adinc soarta unui om strain ?.

FERDINAND

Nu-i strain! Tu nu esti un strain pentru mine! Cind eram un baietandru, numele tau mi se parea ca straluceste ca o stea. De cite ori n-am tras cu urechea s-aud vorbindu-se de tine, de cite ori n-am intrebat de tine! Speranta copilului e tinarul, a tinarului – barbatul. Ai mers inaintea mea; mereu inainte, si eu te vedeam fara invidie inaintea mea si mergeam dupa tine, mereu. Trageam nadejde sa te vad, in sfirsit, si te-am vazut, si inima mea a zburat catre tine. Pe tine mi te luasem de exemplu, si te-am ales din nou cind

te-am vazut. Nadajduiam sa fiu cu tine impreuna, sa stau cu tine, sa te cuprind, sa te…Dar acum totul s-a sfirsit si te vad aici!

EGMONT

Prietene, daca asta poate sa te linisteasca, afla ca din prima clipa sufletul meu s-a indreptat spre tine. Si acum, asculta, sa stam de vorba linistit. Spune: tatal tau vrea intr-adevar, cu tot dinadinsul, sa ma ucida ?

FERDINAND

Da.

EGMONT

Sentinta asta nu-i o sperietoare goala, ca sa ma infricoseze, ca sa ma pedepseasca cu amenintari si spaime, sa ma injoseasca si pe urma sa ma ridice iarasi cu marinimie regeasca ?

FERDINAND

Vai, nu, nu! La inceput m-am linistit si eu cu speranta asta amagitoare. Si chiar de atunci mi-a fost teama si m-am

indurerat cind te-am vazut asa.Dar acum lucrul e sigur. Nu, nu ma mai pot stapini. Cine poate sa-mi dea un ajutor, sa-mi dea un sfat cum sa scap de ceea ce e inevitabil ?

EGMONT

Asculta. Daca sufletul tau vrea atit de mult sa ma salveze, daca urasti puterea care ma tine in lanturi, atunci scapa-ma! Orice clipa e pretioasa. Tu esti fiul unui om atotputernic si esti tu insuti puternic…Sa fugim! Cunosc drumurile. Cunosti, desigur, si tu mijloacele. Numai zidurile acestea, numai citeva mile ne despart de prietenii mei. Inlatura aceste catuse, du-ma la dinsii si fii cu noi. Fii sigur ca regele iti va multumi cindva pentru ca m-ai salvat. Acum a fost luat prin surprindere si poate nici nu stie nimic. Tatal tau se-ncumeta sa faca un lucru, si acest lucru, o data indeplinit, regele va trebui sa-l aprobe, desi va fi ingrozit. Stai pe ginduri ? O, gindeste-te cum sa-mi deschizi drumul spre libertate! Vorbeste si da-mi o speranta!

FERDINAND

Taci! O, taci! Cu fiecare vorba pe care mi-o spui imi sporesti deznadejdea. Nu-i nici o iesire, nici un mijloc de scapare!...Asta ma chinuieste, imi stringe inima ca-n niste gheare. Eu singur am strins latul, si stiu cit de strinse si de tari sint nodurile. Stiu ca drumurile sint inchise pentru orice indrazneala, pentru orice viclesug. Ma simt si eu captiv impreuna cu tine si cu ceilalti. M-as tingui asa daca n-as fi incercat totul ? M-am aruncat la picioarele lui, m-am rugat, am vorbit. M-a trimis aici ca sa sfarime in mine tot ce e bucurie si dragoste de viata.

EGMONT

Si nu-i nici o scapare ?

FERDINAND

Nici una!

EGMONT

(lovind cui piciorul in pamint)

Nici o scapare!...O, viata, dulce viata, frumoasa si pla-
cuta obisnuinta de-a trai si de-a lucra! Trebuie sa ma despart
de tine ? Sa ma despart atit de calm! Iti iei ramas bun de
la mine, dar nu in chip fugar, in zarva luptei, in vuietul
armelor, in invalmaseala care nu-ti mai lasa timp de gindire.
Nu pleci de linga mine in graba si nu scurtezi clipa despar-
tirii. Nu pot decit sa te iau de mina, sa te mai privesc o data
in ochi, sa mai simt o data adinc cit pretuiesti si ce frumoasa
esti si apoi sa ma smulg de linga tine si sa spun: “Te las!”

FERDINAND

Si eu trebuie sa stau aici linga tine, sa ma uit, sa nu te
pot tine, sa nu te pot opri! O, ce glas ar putea rosti atita
tinguire ? Ce inima nu s-ar topi de-atita jale ?

EGMONT

Linisteste-te!

FERDINAND

Tu poti sa te linistesti, poti sa renunti sa faci eroic pasul
greu, dus de mina necesitatii! Dar eu ? Eu ce sa fac ? Ce pot
sa fac ? Tu te invingi pe tine insuti si pe noi. Tu triumfezi,
eu voi trai dupa tine si-mi voi supravietui mie insumi. In
zarva vesela a ospatului mi-am pierdut faclia si mi-am pier-
dut steagul in invalmaseala luptei. Viitorul imi apare
searbad, turbure, incilcit.

EGMONT

Tinarul meu prieten, pe care, printr-o soarta ciudata
te cistig si te pierd in aceeasi clipa, tu, care simti pentru mine
chinurile mortii si suferi pentru mine, uita-te la mine bine:
nu ma pierzi. Daca viata mea a fost pentru tine o oglinda
in care te-ai privit cu placere, atunci si moartea mea sa fie
la fel. Oamenii nu sint impreruna numai atunci cind sint
alaturi. Chiar un om care-i departe, care a murit, traieste
in noi. Traiesc in tine, in mine am trait destul. M-am bucurat
mereu de viata si mereu mi-am facut datoria asa cum imi

arata cugetul meu. Acum viata mea se sfirseste, asa cum ar
fi
putut sa se sfirseasca demult, demult, pe plaja de la Grave-
lingen. Nu mai traiesc, dar am trait. Tot asa sa traiesti si

tu, prietene, cu bucurie, si sa nu te temi de moarte.

FERDINAND

Ai fi putut sa traiesti pentru noi toti, ar fi trebuit sa traiesti. Singur te-ai omorit. De multe ori am auzit vorbind de tine tot felul de oameni, unii binevoitori, altii dusmanosi; discutau mult despre valoarea ta. Dar la urma toti se impa-cau, nici unul nu indraznea sa spuna ca nu, toti marturiseau ca tu mergeai pe un drum primejdios. De cite ori nu m-am gindit cum as putea sa-ti dau de veste! N-aveai prieteni ?

EGMONT

Stiam tot.

FERDINAND

Si punct cu punct am gasit toate invinuirile acestea in actul de acuzare. Si raspunsurile tale! Destul de bune ca sa te scuze, dar nu destul de temeinice ca sa te dezvinovateasca.

EGMONT

Sa lasam asta. Omul crede ca-si cirmuieste singur viata si ca se conduce singur; si sufletul lui este tirit de soarta cu o putere de neinvins. Sa nu ne mai gindim. De asemenea gin-duri ma dezbar usor…Mai greu e sa scap de grija pe care o am pentru tara asta! Dar si aici se va gasi o solutie. Daca singele meu poate sa curga pentru cei multi si sa aduca pace
poporului meu, atunci il las bucuros sa curga! Din nenoro-cire, nu va fi asa. Nu se cuvine ca omul sa-si cazneasca

mintea
degeaba acolo unde nu poate face nimic. Incearca, daca poti,
sa tii in loc si sa intorci in alta parte puterea stricatoare a tatalui tau. Dar cine poate ?...Ramii cu bine!

FERDINAND

Nu pot sa plec.

EGMONT

Ai grija de oamenii mei! Slujitorii mei sint oameni vrednici. Vezi sa nu se piarda, sa nu-i ajunga nenorocirea. Ce este
cu Richard, secretarul meu ?

FERDINAND

A plecat inaintea ta. I-au taiat capul pentru complicitate la crima de inalta tradare.

EGMONT

Sarmanul! Si-acum inca ceva, si dupa aceea ramii cu bine; nu mai pot. Oricit de intens ar fi ocupat spiritul, na-

tura isi cere drepturile ei. Si asa cum un copil incolacit de un sarpe gusta dulceata somnului, tot asa omul obosit se mai culca o data la poarta mortii si se odihneste bine ca si cind ar
avea de facut un drum lung. Asadar, iata…Este o fata; n-ai s-o dispretuiesti pentru ca a fost a mea. Acum, cind o las
in grija ta, mor linistit. Esti un om generos. C-un om ca tine o femeie e la adapost. Batrinul meu Adolf mai traieste ? E liber ?

FERDINAND

Batrinul acela sprinten, care te insotea intotdeauna calare ?

EGMONT

Acela.

FERDINAND

Traieste si e liber.

EGMONT

El stie unde-i casa fetei, spune-i sa te duca acolo si rasplateste-l pe toata viata pentru ca ti-a aratat drumul spre acest giuvaer…Ramii cu bine!

FERDINAND

Nu plec.

EGMONT

(impingandu-l spre usa)

Ramii cu bine!

FERDINAND

Mai lasa-ma putin!

EGMONT

Nu prietene, fara adio!

(Il duce pe Ferdinand pina la usa si se in-
toarce brusc. Ferdinand, abatut, iese repede.)

EGMONT

(singur)

O, Alba, tu, dusmanul meu! N-ai fi crezut ca-mi faci
atita bine trimitand aici pe fiul tau! Datorita lui am scapat
de orice grija si de orice durere, de spaima si de ginduri
grele! Blinda si staruitoare, natura-si cere vama ei din urma.
Totul a trecut, totul e incheiat. Si tot ceea ce ma tinea treaz
si ma turbura in noaptea asta din urma imi adoarme acum
gindurile cu o certitudine adinca.

(Se intinde pe pat. Muzica.)

Dulce somn! Ca o adevarata fericire tu vii mai cu seama
atunci cind nu esti rugat. Desfaci nodurile gindurilor grele si
amesteci intre ele imaginile bucuriei si ale durerii; in voie se
invirte cercul armoniilor din suflet, si-nvaluiti in naluciri
placute ne scufundam si nu mai existam.

(Adoarme.Muzica ii insoteste somnul. Pere-
tele din dosul patului pare ca se deschide si se
iveste o aparitie luminoasa. Libertatea, in
haine ceresti, invaluita in lumina, sade pe un
nor. Are chipul Klarei si se apleaca peste
eroul adormit. Fata ei exprima parere de rau
si parca l-ar plinge pe Egmont. Dar se reculege
repede, si cu un gest de imbarbatare, ii arata
manunchiul de sageti, apoi toiagul cu palaria.
Il indeamna sa fie vessel si, aratindu-i ca

moartea lui va aduce Tarilor-de-Jos libertate,
il proclama invingator si-i intinde o cununa de
lauri. In timp ce ea se apropie cu cununa de
capul lui, Egmont face o miscare ca si cum
s-ar intoarce in somn, in asa fel incit sa fie
cu fata la dinsa. Ea ii tine cununa deasupra

capului. Se-aude de foarte departe o muzica
razboinica, cu tobe si trimbite. La sunetul
acestei muzici, aparitia piere. Muzica rasuna
tot mai tare. Egmont se trezeste. Inchisoarea e
plina acum de lumina diminetii. Prima lui
miscare este sa-si duca mina la cap. Se ridica
si se uita imprejur, tinind mina la frunte.)

A pierit cununa! O, chip frumos, lumina zilei te-a alungat!
Da, ele erau, ele amindoua, cele mai dulci bucurii ale inimii
mele. Dumnezeiasca libertate a luat chipul iubitei mele.
Si minunata fata s-a imbracat in haina cereasca a prieteniei.
In clipa aceasta grava au aparut impreuna, mai mult grave
decit gratioase. A pasit spre mine cu talpi insingerate, si
faldurile filfiitoare ale hainei ii erau patate de singe. Era
singele meu si al multor altora ca mine. Nu, n-a curs
degeaba!
Mergeti inainte! Razbiti! Popor viteaz! Zeita victoriei te
conduce! Si asa cum marea rupe zagazurile voastre, doboriti
si voi meterezele tiraniei si inecati-o sub talaz, smulgeti-o
din pamintul si din drepturile pe care cuteaza sa si le insu-
seasca!

(Tobele se-apropie.)

Auzi! De cite ori nu m-a chemat sunetul acesta la lupta
libera si la izbinda! Ce vesel mergeau tovarasii mei pe
drumul
de primejdie si de glorie! Si eu, din temnita aceasta, plec
spre o moarte glorioasa. Mor pentru libertatea pentru care
am trait si am luptat si pentru care acum sufar si ma jertfesc.

(Fundul scenei e ocupat de un rind de soldati
spanioli cu halebarde.)

Da, da, veniti! Stringeti-va rindurile, nu mi-e frica de
voi! Sint obisnuit sa stau in fata sulitelor, cu sulite in fata
si imprejmuit de moarte sa simt si mai adinc avintul vietii.

(Bat tobele.)

Din toate partile dusmanul te-mpresoara! Scapara sabiile.
Curaj, prieteni! In spatele vostru sint parintii, femeile, copiii!

(Aratind spre garda.)

Pe acestia ii mina o vorba goala a stapinului, nu inima
lor! Aparati ce este al vostru! Ca sa salvati tot ce va este
drag, cadeti voiosi, cum cad si eu acum!

(Bat tobele. In timp ce Egmont se indreapta
spre usa din fund, cortina cade. Muzica
incheie cu o simfonie triumfala spectacolul.)

Sfirsitul tragediei EGMONT